

UNIwersytet
Warszawski

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT SAMOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Warszawski, 00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **socjologia**

Poziom/y studiów: **I**

Forma/y studiów: **stacjonarne**

Nazwa dyscypliny, do której zostają przyporządkowane kierunek **nauki socjologiczne**

UNIwersytet
Warszawski

Efekty uczenia się dla programu studiów Socjologia na I stopniu

Nazwa kierunku studiów: Socjologia Poziom kształcenia: I stopie Profil kształcenia: ogólnoakademicki		
Symbol efektów kształcenia dla programu studiów	Efekty kształcenia do 2019	Odniesienie do efektów kształcenia dla obszarów studiów nauk społecznych i humanistycznych
WIEDZA		
K_W01	zna i rozumie podstawowe pojęcia socjologiczne	S1A_W02, S1A_W03, S1A_W04, S1A_W06, S1A_W08
K_W02	ma uporządkowaną wiedzę z zakresu nauk społecznych i humanistycznych	H1A_W01, H1A_W02
K_W03	posiada elementarną wiedzę o miejscu socjologii w systemie nauk oraz o jej relacjach z innymi dyscyplinami	H1A_W01
K_W04	ma wiadomości istnienia sporów teoretycznych i metodologicznych prowadzonych we współczesnej socjologii	H1A_W01
K_W05	posiada podstawową wiedzę strukturach, wybranych instytucjach społecznych i ich wzajemnych relacjach	S1A_W01
K_W06	posiada podstawową wiedzę na temat instytucji regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz zagadnienie europejskiej integracji	S1A_W01
K_W07	jest świadomy istnienia różnych rodzajów organizacji społeczne stwa w przeszłości i współczesności	S1A_W09
K_W08	jest świadomy zróżnicowania społecznego oraz istnienia nierówności społecznych, a także ich wpływu na życie jednostek i funkcjonowanie grup społecznych	S1A_W01
K_W09	posiada podstawową wiedzę na temat narzędzi i celów polityki społecznej	S1A_W02
K_W10	posiada podstawową wiedzę o rodzajach wartości społecznych i zasadach nimi prawidłowościach	S1A_W03
K_W11	rozumie społeczne natury relacji między jednostkami, grupami i instytucjami społecznymi	S1A_W03

K_W12	posiada podstawow wiedz na temat mechanizmów dynamiki grupy spojęcnej oraz obustronnych zale no ci mi dzy grup a jednostk	S1A_W03
K_W13	jest wiadomy znaczenia grupy w budowaniu spojęcnej to samo ci czjowieka	S1A_W03
K_W14	posiada podstawow wiedz o zró nicowaniu kulturowym Polski i wspjczesnego wiata	S1A_W04
K_W15	posiada podstawow wiedz o metodach badania zró nicowania kulturowego	S1A_W04
K_W16	posiada podstawow wiedz o problemach wynikaj cych ze zró nicowania kulturowego wspjczesnego spojęcne stwa	S1A_W04
K_W17	ma podstawow wiedz o kryteriach poprawno ci wnioskowania	S1A_W01; S1A_W06
K_W18	zna podstawowe metody i techniki bada spojęcnych oraz wie jakie dobra metody badawcze w celu rozwi zania prostych problemów badawczych	S1A_W05
K_W19	rozumie na czym polega specyfika analizy socjologicznej	S1A_W05
K_W20	wie jak zaplanowa i zrealizowa proste ilo ciowe i jako ciowe badanie empiryczne	S1A_W05
K_W21	posiada podstawow , stosowaln w praktyce wiedz na temat opisu i wnioskowania statystycznego	S1A_W05
K_W22	posiada podstawow wiedz na temat najwa niejszych zagranicznych, mi dzynarodowych i krajowych bada socjologicznych	S1A_W05
K_W23	posiada podstawow wiedz o normach i regujach organizuj cych struktury i instytucje spojęczne	S1A_W06
K_W24	posiada podstawow wiedz o instytucjach i organizacjach odpowiedzialnych za transmisj norm i regujw spojęcne stwie, takich jak: systemy edukacyjne, prawo, moralno , religia, itp.	S1A_W06 S1A_W10
K_W25	posiada podstawow wiedz na temat funkcjonowania gospodarki oraz jej relacji z innymi instytucjami spojęcznymi	S1A_W06 S1A_W10 S1A_W11
K_W26	posiada elementarn wiedz na temat funkcjonowania ró nego typu organizacji i zarz dzania nimi	S1A_W06 S1A_W11
K_W27	posiada podstawow wiedz na temat polityki oraz uczestnictwa spojęcne stwa w sferze publicznej	S1A_W06
K_W28	posiada podstawow wiedz na temat procesów le cych u podstaw stabilno ci i zmiany spojęcnej, a tak e rozumie na czym polegaj te procesy	S1A_W07
K_W29	jest wiadom procesów zachodz cych w spojęcne stwie polskim i globalnym oraz ich konsekwencji w zakresie postaw i instytucji spojęcznych	S1A_W07

K_W30	posiada podstawow wiedz na temat aktualnych potrzeb i problemów spojęcze stwa polskiego oraz zmian w tym zakresie	S1A_W07
K_W31	posiada podstawow wiedz o historii dyscypliny i jej twórcach	S1A_W08
K_W32	posiada wiedz o tradycji socjologii polskiej	S1A_W08
K_W33	zna podstawowe zażo enia i twierdzenia gżównych historycznych i współczesnych teorii socjologicznych	S1A_W08
K_W34	zna najwa niejsze procesy i idee spojęczne XIX, XX i XXI w., które ukształtowały oblicze współczesnego wiata	S1A_W08
K_W35	jest wiadomy wyboru okre lonej perspektywy teoretycznej i dostrzega konsekwencje tego wyboru	S1A_W08
UMIEJ TNO CI		
K_U01	umie rejestrowa i prowadzi obserwacj zjawisk spojęcznych w sposób metodologicznie poprawny	S1A_U01
K_U02	potrafi zinterpretowa przeszżę i bie ce wydarzenia spojęczne (polityczne, kulturowe, gospodarcze) przy pomocy poj i teorii socjologicznych	S1A_U01
K_U03	potrafi zastosowa podstawowe terminy i kategorie socjologiczne do analizy spojęcze stwa, zwiąszcza współczesnego spojęcze stwa polskiego	S1A_U02
K_U04	potrafi samodzielnie znale informacje i materiaży niezbd ne do przeprowadzenia prostych analiz socjologicznych, korzystaj c z ró nych ródeż(w j zyku rodzimym i obcym) oraz posżuguj c si nowoczesnymi technologiami	S1A_U02 S1A_U11

K_U05	potrafi formułować proste samodzielne sedy na temat przyczyn wybranych procesów i zjawisk społecznych	S1A_U03;
K_U06	potrafi posługiwać się podstawowymi kategoriami teoretycznymi do opisu zmian społecznych we współczesnych społeczeństwach	S1A_U03
K_U07	potrafi dokonać prostej analizy konsekwencji procesów zachodzących we współczesnych społeczeństwach	S1A_U03
K_U08	potrafi przygotować prosty, opisowy scenariusz przewidujący przebieg procesów i zjawisk społecznych	S1A_U04
K_U09	umie zastosować normy i zasady etyczne w praktyce badawczej	S1A_U05
K_U10	potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę akademicką w praktyce społecznej	S1A_U06 S1A_W11
K_U11	potrafi dobrać odpowiednie metody i techniki badawcze w celu przeprowadzenia analizy konkretnego problemu społecznego	S1A_U06
K_U12	potrafi zaplanować i zrealizować badanie społeczne przy użyciu podstawowych ilościowych i jakościowych metod i technik badań socjologicznych	S1A_U06
K_U13	potrafi zinterpretować proste zjawiska społeczne przy użyciu podstawowych metod statystycznych	S1A_U06
K_U14	potrafi posługiwać się jednym dowolnym programem komputerowym służącym do analizy danych, korzystając z jego podstawowych funkcji	S1A_U06
K_U15	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy omówić zjawiska prezentowane jako rozwiązania konkretnych problemów społecznych (w skali mikro i makro)	S1A_U07

K_U16	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy sformułować ogólną ocenę działania podjętego w celu rozwiązania konkretnych problemów społecznych	S1A_U07
K_U17	potrafi formułować sędzi na temat motywów ludzkiego działania oraz przewidywać społeczne konsekwencje tego działania	S1A_U08
K_U18	potrafi analizować na podstawowym poziomie interakcje zachodzące w grupach	S1A_U08
K_U19	umie opisać rolę kultury w funkcjonowaniu jednostki i społeczeństwa	S1A_U09
K_U20	potrafi przeczytać ze zrozumieniem tekst naukowy i wskazać jego główne tezy, argumenty autora oraz poddać je dyskusji	S1A_U09; S1A_U10
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	potrafi skutecznie współpracować z członkami zespołu zadaniowego	S1A_K01
K_K02	potrafi czynnie włączyć się do realizowanych projektów społecznych	S1A_K02
K_K03	potrafi dzielić się posiadaną wiedzą socjologiczną	S1A_K03
K_K04	potrafi gromadzić, wyszukiwać i syntetyzować informacje na temat zjawisk społecznych	S1A_K03;
K_K05	potrafi uczestniczyć w dyskusji	S1A_K06
K_K06	potrafi argumentować stawiane tezy	S1A_U10; S1A_K03
K_K07	umie dokonać krytycznej analizy różnic	S1A_K03

K_K08	potrafi pracować samodzielnie lub zespołowo w ramach organizacji prywatnych i publicznych	S1A_K04
K_K09	umie prezentować wyniki swojej pracy badawczej	S1A_U10
K_K10	posiada potrzeby jego doskazywania si zawodowego i rozwoju osobistego	S1A_K05 S1A_W11
K_K11	zna i przestrzega zasad etyki zawodowej, w tym zasad poszanowania własno ci intelektualnej	S1A_K06 S1A_W10
K_K12	potrafi wykorzysta ci korzyśc z ródejnformacji naukowej	S1A_U06
K_K13	szanuje godno osób uczestnicz cych w procesie badawczym (respondentów, informatorów, rozmówców i innych uczestników tego procesu)	S1A_K06
K_K14	szanuje opinie innych osób (np. te wyrażane w trakcie dyskusji grupowej)	S1A_K06
K_K15	jest świadomy konsekwencji realizowanych przedsi wzi	S1A_K07
EFEKTY DLA BHP i POWI		
K1_W01	posiada ogóln wiedz na temat budowy i funkcjonowania organizmu człowieka	
K1_W02	wiadomie kontynuuje aktywno fizyczn w celu poprawienia sprawno ci psychofizycznej	
K1_U01	posiada umiej tno posyugiwania si podstawowym sprz tem sportowym stosowanym w wybranej dyscyplinie	
K1_U02	posiada specjalistyczne umiej tno ci ruchowe z zakresu wybranych form aktywno ci ruchowych	

K1_K01	rozumie potrzeby dbania przez całe życie o własną sprawność fizyczną niezbędną do zachowania zdrowia i wykonywania działalności zawodowej
K1_K02	potrafi współdziałać i pracować w grupie przyjmując w niej różne role
K1_K03	posiada umiejętność dbania o bezpieczeństwo własne i współwyciecznych podczas aktywności fizycznej
K_K11	zna i przestrzega zasad etyki zawodowej, w tym zasad poszanowania własności intelektualnej
K_K12	posiada odpowiednią wiedzę z zakresu przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w szkole wyższej.

Nazwa kierunku studiów: Socjologia

Poziom kształcenia: I stopie

Profil kształcenia: ogólnoakademicki

Symbol efektów uczenia się dla programu studiów	Efekty uczenia się od 1 października 2019	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4
Wiedza: absolwent zna i rozumie		
K_W01	zna i rozumie podstawowe pojęcia socjologiczne	P6S_WG
K_W02	ma uporządkowaną wiedzę z zakresu nauk społecznych i humanistycznych	P6S_WG
K_W03	posiada elementarną wiedzę o miejscu socjologii w systemie nauk oraz o jej relacjach z innymi dyscyplinami	P6S_WG
K_W04	posiada podstawową wiedzę o strukturach, wybranych instytucjach społecznych i ich wzajemnych relacjach	P6S_WG

K_W05	jest wiadomy źródło nicowania społecznego oraz istnienia nierówności społecznych, a także ich wpływ na życie jednostek i funkcjonowanie grup społecznych	P6S_WK
K_W06	posiada podstawową wiedzę na temat narzędzi i celów polityki społecznej	P6S_WG
K_W07	posiada podstawową wiedzę o rodzajach wartości społecznych i rzeczach, których nimi są	P6S_WG
K_W08	rozumie społeczne natury relacji między jednostkami, grupami i instytucjami społecznymi	P6S_WK
K_W09	posiada podstawową wiedzę na temat mechanizmów dynamiki grupy społecznej oraz obustronnych zależności grup i jednostek	P6S_WG
K_W10	posiada podstawową wiedzę o źródłach nicowania kulturowego Polski i współczesnego świata	P6S_WG
K_W11	posiada podstawową wiedzę o metodach badania źródła nicowania kulturowego	P6S_WG
K_W12	zna podstawowe metody i techniki badania społecznego oraz wie, jakie dobre metody badawcze w celu rozwiązania prostych problemów badawczych	P6S_WK
K_W13	rozumie, na czym polega specyfika analizy socjologicznej	P6S_WK
K_W14	wie, jak zaplanować i zrealizować proste ilościowe i jakościowe badanie empiryczne	P6S_WK
K_W15	posiada podstawową, stosowaną w praktyce wiedzę na temat opisu i wnioskowania statystycznego	P6S_WK
K_W16	posiada podstawową wiedzę na temat najważniejszych zagranicznych, międzynarodowych i krajowych badań socjologicznych	P6S_WG
K_W17	posiada podstawową wiedzę o normach i regułach organizacyjnych struktury i instytucji społecznych	P6S_WG
K_W18	posiada podstawową wiedzę na temat funkcjonowania gospodarki oraz jej relacji z innymi instytucjami społecznymi	P6S_WG
K_W19	posiada podstawową wiedzę na temat polityki oraz uczestnictwa społeczeństwa w sferze publicznej	P6S_WG
K_W20	posiada podstawową wiedzę na temat procesów społecznych u podstaw stabilności i zmiany społecznej, a także rozumie, na czym polegają te procesy	P6S_WG
K_W21	jest wiadom procesy zachodzące w społeczeństwie polskim i globalnym oraz ich konsekwencje w zakresie postaw i instytucji społecznych	P6S_WK
K_W22	posiada podstawową wiedzę na temat aktualnych potrzeb i problemów społeczeństwa polskiego oraz zmian w tym zakresie	P6S_WG
K_W23	posiada podstawową wiedzę o historii dyscypliny i jej twórcach	P6S_WG

K_W24	zna podstawowe założenia i twierdzenia głównych historycznych i współczesnych teorii socjologicznych	P6S_WG
Umiejętności: absolwent potrafi		
K_U01	umie rejestrować i prowadzi obserwacje zjawisk społecznych w sposób metodologicznie poprawny	P6S_UW
K_U02	potrafi zastosować podstawowe terminy i kategorie socjologiczne do analizy społeczeństwa, zwłaszcza współczesnego społeczeństwa polskiego	P6S_UW
K_U03	potrafi samodzielnie znaleźć informacje i materiały niezbędne do przeprowadzenia prostych analiz socjologicznych, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym na poziomie B2) oraz posługiwać się nowoczesnymi technologiami	P6S_UW
K_U04	potrafi posługiwać się podstawowymi kategoriami teoretycznymi do opisu zmian społecznych we współczesnych społeczeństwach	P6S_UW
K_U05	potrafi dokonać prostej analizy konsekwencji procesów zachodzących we współczesnych społeczeństwach	P6S_UW
K_U06	umie zastosować normy i zasady etyczne w praktyce badawczej	P6S_UW
K_U07	potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę akademicką w praktyce społecznej	P6S_UW
K_U08	potrafi zaplanować i zrealizować badanie społeczne przy użyciu podstawowych ilościowych i jakościowych metod i technik badań socjologicznych	P6S_UW
K_U09	potrafi zinterpretować proste zjawiska społeczne przy użyciu podstawowych metod statystycznych	P6S_UW
K_U10	potrafi posługiwać się jednym dowolnym programem komputerowym służącym do analizy danych, korzystając z jego podstawowych funkcji	P6S_UW
K_U11	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy sformułować ogólne oceny działania podjętego w celu rozwiązania konkretnych problemów społecznych	P6S_UW
K_U12	umie opisać rolę kultury w funkcjonowaniu jednostki i społeczeństwa	P6S_UW
K_U13	potrafi przeczytać ze zrozumieniem tekst naukowy i wskazać jego główne tezy, argumenty autora oraz poddać je dyskusji	P6S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		
K_K01	jest gotów skutecznie współpracować z członkami zespołu zadaniowego	P6S_UO, P6S_KO
K_K02	jest gotów do dzielenia się posiadaną wiedzą socjologiczną	P6S_UK, P6S_KR

K_K03	potrafi gromadzić, wyszukiwać i syntetyzować informacje na temat zjawisk spójnych	P6S_UW
K_K04	potrafi argumentować stawiane tezy	P6S_KK
K_K05	umie dokonać krytycznej analizy różnorodnych w tym pozyskanych w Internecie	P6S_KK
K_K06	potrafi pracować samodzielnie lub zespołowo w ramach organizacji prywatnych i publicznych	P6S_KO
K_K07	umie prezentować wyniki swojej pracy badawczej, również z wykorzystaniem nowych technologii	P6S_UK, P6S_KO
K_K08	posiada potrzeby jego dokończenia zawodowego i rozwoju osobistego	P6S_UU
K_K09	zna i przestrzega zasad etyki zawodowej, w tym zasad poszanowania własności intelektualnej	P6S_KR
K_K10	szanuje godność osób uczestniczących w procesie badawczym (respondentów, informatorów, rozmówców i innych uczestników tego procesu)	P6S_KR
Efekty dla POWI		
K_W25	zna treść wybranych zagadnień z zakresu prawa pracy	P6S_WG
K_W26	zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego	P6S_WK
K_U14	potrafi stosować się do zasad wynikających z odpowiednich regulacji prawnych dotyczących ochrony własności intelektualnej	P6S_UW

UNIwersytet
Warszawski

Skład zespołu przygotowuj tego raport samooceny

Imię i nazwisko

Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja
pełniona w uczelni

Agnieszka Jasiewicz-Betkiewicz

Dr, z-ca Dyrektora IS UW ds. studenckich i dydaktycznych

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Warszawski to największa polska uczelnia, a jednocześnie nie jeden z najlepszych w kraju o rodków naukowych. Społeczno UW tworzy 7,3 tys. pracowników, 42,5 tys. osób kształcących się na studiach I i II stopnia, 2,9 tys. na studiach doktoranckich oraz 2,7 tys. na studiach podyplomowych.

Blisko 1/3 budżetu uczelni, wynoszącego 1,5 miliarda zł, stanowi środki pozyskane na działalność badawczą. Ich źródłem są m. in. granty zdobywane w konkursach krajowych oraz europejskich. Pracownicy uniwersytetu zdobyli 14 z 34 dotacji przyznanych polskim instytucjom w najbardziej prestiżowych europejskich konkursach badawczych. Europejskiej Rady ds. Badań (ERC).

Od 2016 roku UW ma prawo posługiwać się wyróżnieniem HR Excellence in Research przyznawanym przez Komisję Europejską, potwierdzającym, że uczelnia spełnia standardy Europejskiej Karty Naukowca.

Uniwersytet współpracuje z 1000 partnerów zagranicznych, jest wśród nich 530 instytucji, które podpisały z UW umowy o bezpośredniej współpracy. UW jest członkiem sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej „European Universities+” finansowanym z programu Erasmus+. Uczelnie rozwijają współpracę w zakresie badań, kształcenia oraz inicjatyw związanych ze społeczną odpowiedzialnością nauki. UW realizuje projekty w ramach dwóch unijnych Wspólnot Wiedzy i Innowacji. EIT Food (projekty w obszarze żywności) oraz EIT Climate (przedsięwzięcia mające na celu łagodzenie skutków zmian klimatu i adaptacja do nich).

Strategicznym celem uniwersytetu jest dobra pozycja w europejskiej czołówce uczelni badawczych oraz międzynarodowa rozpoznawalność. Lepszemu wykorzystaniu potencjału uczelni służy m.in. wieloletni program rozwoju, który potrwa do roku 2025. Ma na celu wzmocnienie nauk humanistycznych i społecznych, zacieśnianie współpracy z otoczeniem oraz sprzyjanie międzynarodowej wymianie akademickiej. W 2018 roku rozpoczęł się Program na rzecz rozwoju UW (ZIP). UW realizuje działania w czterech modułach: programy kształcenia, studia doktoranckie, podnoszenie kompetencji i zarządzanie uczelnią.

Uniwersytet Warszawski to pod względem liczby studiujących największa polska uczelnia, każdego roku kształcą się tu 42,5 tys. osób na studiach I i II stopnia, 2,9 tys. na studiach doktoranckich oraz 2,7 tys. na studiach podyplomowych. Wśród studentów i doktorantów jest 4,9 tys. obcokrajowców, ponad połowa z nich to osoby na studiach długoterminowych, pozostali to stypendyści programów wymiany akademickiej, przede wszystkim programu Erasmus+. Najwięcej zagranicznych studentów pochodzi z Ukrainy, Białorusi, Chin, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Turcji, Ukrainy i Włoch.

Studia są prowadzone na 21 wydziałach, w interdyscyplinarnych kolegiach, 4 szkołach doktorskich oraz centrach i ośrodkach naukowo-dydaktycznych. Kształceniem studentów zajmuje się 3,7 tys. wykładowców, z których 690 ma tytuł profesora. Oferta studiów obejmuje kierunki z zakresu nauk humanistycznych i społecznych oraz ścisłych i przyrodniczych. Wśród nich są indywidualne studia międzyobszarowe, 27 programów w języku angielskim, 29 programów prowadzonych wspólnie z zagranicznymi uczelniami. Na uniwersytecie działają też Uniwersytet Otwarty prowadzący kursy dla szerokiej publiczności.

W krajowych i międzynarodowych rankingach szkół wyższych uniwersytet wypada najlepiej spośród polskich uczelni. Według międzynarodowych rankingów szkół wyższych uniwersytet

znajduje się w 3% najlepszych uczelni świata. Około 20 programów studiów z UW jest co roku uwzględnianych na listach najlepszych kierunków, takich jak QS World University Ranking czy Eduniversal Best Masters and MBA Ranking. W zestawieniu Shanghai Ranking of Academic Subjects 2019 najwyżej sklasyfikowane zostały fizyka z astronomią oraz matematyka. Na miejscu 51-75 na świecie.

Uniwersytet jako pierwsza polska uczelnia rozpoczęła systematyczne badania karier zawodowych swoich studentów. Ich wyniki dowodzą, że ponad 90% ankietowanych znajduje pracę w ciągu roku od uzyskania dyplomu UW.

Uniwersytet współpracuje z partnerami z całego świata, nie tylko w ramach programów wymiany akademickiej, prowadzi z nimi również wspólne projekty dydaktyczne. We współpracy z nowojorskim Uniwersytetem Columbia UW opracował roczny program doskonalenia przyszłych nauczycieli. Wspólnie z Uniwersytetem w Cambridge rozwija program nauczania języka polskiego oraz literatury i kultury polskiej na brytyjskiej uczelni.

UW należy do sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej „European Universities+” finansowanym z programu Erasmus+. Uczelnie rozwijają współpracę w zakresie badań, kształcenia oraz inicjatyw związanych ze społeczną odpowiedzialnością nauki. Studenci uniwersytetów 4EU+ uczestniczą w szkołach letnich, warsztatach i seminariach naukowych. W planach jest budowanie wspólnych programów studiów, otwierających przed studentami i doktorantami nowe możliwości mobilności.

Na uniwersytecie działa około 200 studenckich i doktoranckich kół naukowych i artystycznych. Ich członkami jest kilka tysięcy osób. Uczelnia wspiera studentów, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności i zdobywać doświadczenie przez konkurencję w swojej dziedzinie ze studentami najlepszych uczelni na świecie. Bardzo dobrze radzą sobie reprezentujący uniwersytet uczestnicy Mistrzostw świata w Programowaniu Zespołowym, konkursów z zakresu różnych dziedzin prawa, zawodów języków marsjańskich czy Międzynarodowego Turnieju Fizyków.

Obecnie na UW realizowane są dwa duże przedsięwzięcia: wieloletni program rozwoju (2016-2025), który zapewni doskonałe warunki nauki studentom kierunków humanistycznych i społecznych; a także programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (ZIP), którego celem jest unowocześnienie i uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej.

oprac.: Biuro Prasowe UW, 08.2019

Cz I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Instytut Socjologii potwierdza swoje przywiązanie do podstawowych celów i wartości zawartych w misji Uniwersytetu Warszawskiego oraz przyjmuje wyznaczone kierunki strategii Uniwersytetu Warszawskiego podejmując działania podnoszące poziom nauczania, zwiększając efektywność badań naukowych i usprawniając zarządzanie Instytutem.

Instytut Socjologii, korzystając z własnej tradycji, dorobku całej socjologii polskiej oraz socjologii światowej, dąży do rozwijania teorii, prowadzenia badań i nauczania socjologii na najwyższym poziomie. Instytut Socjologii swoje najważniejsze cele realizuje z udziałem całej wspólnoty pracowników, doktorantów i studentów dbając o upowszechnianie wiedzy o wspólnych i indywidualnych osiągnięciach dydaktycznych, naukowych i o prowadzonych aktualnie badaniach.

Fundamentem działania Instytutu Socjologii jest ścisłe łączenie dydaktyki i badań naukowych, zarówno podstawowych, jak i aplikacyjnych. Pracownicy naukowci dążą do podnoszenia jakości kształcenia poprzez angażowanie najlepszych studentów i doktorantów do badań i projektów realizowanych w Instytucie. Ścisłe łączenie dydaktyki i badań naukowych przygotowuje studentów do samodzielnej pracy badawczej, wzbogaca proces badawczy o interpretacje wnoszone przez doktorantów i studentów, uczy współpracy w rozwiązywaniu problemów interesujących wszystkich uczestników procesu badawczego.

W pracach naukowych i dydaktyce dążymy do pogłębionego rozumienia i krytycznej analizy zjawisk społecznych. Członkowie naszej społeczności potwierdzają swoje przekonanie o społecznej przydatności i zaangażowaniu socjologii w publicznej debacie przez rozwój innowacyjnych badań naukowych, znaczące publikacje i kształcenie kolejnych pokoleń ekspertów i specjalistów, ale również przez obecność w życiu publicznym.

Reprezentujemy różnorodne orientacje środowisko otwarte na nowe idee, teorie i metody podejmując badania nowych zjawisk, zdolne do krytycznej refleksji i obecne w życiu publicznym. Kontynuujemy tradycje dialogu i współpracy, otwartości na nowe idee i światopogląd. W takie umiejętności wyposażamy również studentów: kształcimy ludzi przygotowanych do aktywności zawodowej w szybko zmieniającym się świecie, którzy w sposób krytyczny, ale wsparty rzetelnymi argumentami angażują się w publiczne debaty.

Instytut Socjologii zachowuje kontakt z naukami światowymi, wspierając pracowników do udziału w międzynarodowych badaniach i do publikowania w czasopiśmie o światowej renomie. Jest aktywny w rozwijaniu współpracy z zagranicznymi instytucjami badawczymi i edukacyjnymi, w utrzymywaniu efektywnych związków z uniwersyteckimi i instytucjami. Troszczy się jednocześnie nie o pozyskiwanie grantów na badania i rozwój innowacji dydaktycznych, a w ich realizacji uwzględnia udział studentów i doktorantów.

Instytut Socjologii prowadzi dydaktyk na wszystkich poziomach kształcenia: I stopnia (licencjackim), II stopnia (magisterskim) i III stopnia¹ (doktorskim), oferując studia w ramach profilu ogólnoakademickiego. Studia licencjackie dają uporządkowane podstawy wiedzy socjologicznej i umiejętności z dorobkiem pokrewnych nauk społecznych. Studia magisterskie pogłębiają socjologiczną wiedzę i umiejętności studentów Instytutu Socjologii, wspierając jednocześnie interdyscyplinarne formy kształcenia, ułatwiając innym studentom Uniwersytetu dostęp do bogatego dorobku intelektualnego Instytutu Socjologii. Studia doktoranckie były główną drogą kształcenia kadry naukowo-dydaktycznej. Doktoranci pod kierunkiem pracowników naukowych wnoszą cenny wkład w badania i dydaktyk Instytutu Socjologii, zyskując doświadczenie zawodowe na najwyższym poziomie. Najwybitniejsi absolwenci studiów doktoranckich stanowili tę naturalną bazę pozyskiwania pracowników naukowych. Instytut Socjologii kładzie nacisk na zdobywanie wiedzy, umiejętności i społecznych kompetencji, tak by nasi absolwenci byli dobrze przygotowani do dalszego podnoszenia kwalifikacji na Uniwersytecie i poza nim.

O pozycji i docenieniu dorobku naukowo-badawczego oraz dydaktycznego Instytutu Socjologii świadczy również **kategoria A+**, którą Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych przyznał Wydziałowi Filozofii i Socjologii UW w wyniku kompleksowej oceny jako działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych w 2017 roku. Instytut Socjologii nieprzerwanie od 2013 roku zajmuje również **pierwsze miejsce w rankingu** Szkół Wyższych Fundacji Edukacyjnej **Perspektywy+** w dziale: Ranking Kierunków Studiów, Nauki Społeczne, **Socjologia**.

Program studiów . koncepcja i cele kształcenia

Instytut Socjologii UW jest najstarszą jednostką UW prowadzącą studia socjologiczne i ma w tym zakresie największe doświadczenie. Oferta dydaktyczna Instytutu Socjologii na tle programów realizowanych w innych jednostkach UW, charakteryzowała się zawsze . i zasadami konsekwentnie utrzymujemy . szczególnym naciskiem kładzionym na:

- zapoznanie studentów z szerokim spektrum podejść teoretycznych w socjologii,
- teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów do prowadzenia badań społecznych, zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym,
- budowanie związków programu kształcenia z aktualnymi, socjologicznymi badaniami naukowymi i aplikowanymi.

W programie studiów I stopnia, mimo dużego udziału zajęć praktycznych i warsztatowych, przeważają formy typowo akademickie (konwersatoria, wykłady, seminaria, wiczenia), a nacisk w kształceniu kładziony jest na pracę studenta polegającą na lekturze, analizie tekstów, przygotowaniu prac pisemnych, prezentacji i raportów oraz uczestnictwie w dyskusjach i pracy grupowej a także w przygotowaniu do realizacji własnych przedsięwzięć badawczych. Praktyczne efekty kształcenia realizowane są w ściślejszym związku z efektami akademickimi.

W przypadku programu I stopnia dążenie do realizacji powyższych celów znajduje odzwierciedlenie w programie studiów . liczba punktów ECTS (jak również liczba godzin dydaktycznych) przewidziana dla zajęć związanych z poznawaniem teorii socjologicznych (np. Klasyczne Teorie Socjologiczne, Współczesne Teorie Socjologiczne, socjologie szczegółowe)

¹ Choć te, wobec zmian na Uniwersytecie Warszawskim i wprowadzenia od roku akademickiego 2019/20 studiów doktorskich, są studiami na które nie jest już prowadzona rekrutacja.

oraz metodologii (np. Statystyka, Metody Badań ilościowych, Metody Badań jakościowych), a także praktycznej realizacji procesu badawczego (np. Seminarium Badawcze) jest wiążąca, nie w przypadku innych programów studiów socjologicznych na UW.

Przy reformie programu studiów I stopnia, jaka miała miejsce przy wprowadzaniu Krajowych Ram Kwalifikacji, dążyliśmy do tego by uporządkować go według następujących zasad: zajęcia składają się z bloku obowiązkowego dla wszystkich studentów w skład którego wchodzi a) specjalistyczne zajęcia kierunkowe – zarówno teoretyczne jak i warsztatowe, b) zajęcia z dziedzin pokrewnych (ekonomia, filozofia i logika, historia), c) zajęcia obowiązkowe dla studentów UW (w-f, język obcy, BHP) oraz z bloku zajęć fakultatywnych, czyli zajęć wybieranych samodzielnie – zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami – z oferty kursów oferowanych w IS i zajęć ogólnouniwersyteckich (OGUN). Kolejne etapy studiów skonstruowane są w ten sposób, by rozpoczynać od ogólnego wprowadzenia do socjologii (Wstęp do socjologii, Współczesne społeczeństwo polskie), poznania klasycznej myśli społecznej (Klasyczne teorie socjologiczne, filozofia), poznania podstaw warsztatu socjologa (logika, statystyka) oraz zapoznania z naukami pokrewnymi (historia społeczna i ekonomia). Na II roku oferowane są kolejne zajęcia dające znajomość teorii socjologicznych (Współczesne teorie socjologiczne), wprowadzające w szczególności warsztatu socjologa i zapoznające z metodami badawczymi (Metody badań ilościowych i Metody badań jakościowych i warsztaty statystyczne) oraz zajęcia wprowadzające do wybranych subdyscyplin socjologicznych (Instytucje, procesy, systemy; Problemy społeczne, Antropologia społeczna, Psychologia społeczna). Na III roku I stopnia studenci mają możliwość sprecyzowania swoich zainteresowań i realizują zajęcia w ramach wybranego przez siebie modułu sMedia i komunikacja+, sPolityka i demokracja+, sŹródłowanie kulturowe współczesnego świata+ lub sProblemy społeczne i sprawy publiczne+. Najlepsi studenci, czyli ci którzy – zgodnie ze szczególnymi zasadami studiowania² – na koniec II stopnia mają średnie nie niższe niż 4,2 mogą studiować, pod opieką tutora z IS, w ramach Indywidualnego Toku Studiów.

Związek dydaktyki z działalnością naukowo-badawczą

Na **działalność naukowo-badawczą** Instytutu Socjologii składają się prace ponad 60 naukowców, jak również interdyscyplinarne laboratorium DELab UW (prowadzonego wspólnie z WNE). **Główne nurty badawcze wokół których koncentruje się aktywność naukowców i doktorantów Instytutu Socjologii znajdują mocne odzwierciedlenie w realizowanej przez nich dydaktyce³:**

- Historia idei, historia socjologii, socjologia teoretyczna

Prace z tego zakresu obejmują zarówno studia nad wybitnymi, klasycznymi i współczesnymi socjologami (takimi jak np. G. H. Mead, F. Znaniecki, S. Eisenstadt, S. Ossowski, N. Elias, M. Weber, P. Bourdieu, B. Latour, U. Beck), jak i nad zagadnieniami kulturalizmu i kultury symbolicznej, teorii modernizacji, teorii racjonalności i socjologii wiedzy.

Do wiadomości związane z tym obszarem wykorzystywane są na zajęciach kursowych z Klasycznych i Współczesnych teorii socjologicznych oraz na oferowanych w IS zajęciach fakultatywnych.

² Obowiązującymi do roku akademickiego 2018/19. Wejście w życie, od 1 października br., nowego Statutu i Regulaminu Studiów na UW wymusi na nas opracowanie nowej dokumentacji.

³ Przykłady konkretnych zajęć pochodzą z oferty dydaktycznej na rok akademicki 2019/20.

- Socjologia polityki

Podjęwana jest problematyka demokracji i procesu jej konsolidacji, kultury politycznej, systemu partyjnego, systemu władzy lokalnej i miejskiej, wyborów i kampanii wyborczych oraz obywatelstwa. Studia z tego zakresu realizowane są z wykorzystaniem zarówno badań ilościowych, jak i jakościowych.

Odniesienie tego obszaru problemowego szczególnie widoczne jest, w przypadku I stopnia, na obowiązkowych zajęciach: „Instytucje, procesy, systemy” oraz w programie jednego z oferowanych modułów: „Polityka i demokracja”.

- Socjologia pracy i organizacji, płci i problemów społecznych

Prace z tego zakresu prowadzone są m.in. w ramach teorii stosunków pracy, prywatyzacji usług publicznych i jej konsekwencji. Inne obszary problemowe dotyczą wykluczenia społecznego, biedy i uzależnienia, polityk publicznych, niepewności na rynku pracy (w tym zjawiska prekariatu i underemployment), czy segregacji zawodowej ze względu na płeć. W tym zagadnieniu jest też powstawanie związków zawodowych w sektorze prywatnym w Polsce.

W tym zakresie z tym obszarem prezentowane są na obowiązkowych zajęciach z „Problemy społeczne” oraz wielu zajęciach fakultatywnych, szczególnie zajęciach zgrupowanych w module „Problemy społeczne, sprawy publiczne”.

- Socjologia edukacji

Podjęwane są, między innymi, badania szkolnictwa wyższego np. w kontekście tworzenia polityk publicznych, badania losów absolwentów szkół wyższych (w IS pracują współautorzy systemu ELA – Ekonomicznych Losów Absolwentów), analizy dotyczące zjawiska przemocy i agresji w szkole (również z wykorzystaniem teorii gier), czy analizy decyzji dotyczących edukacji. Do wiadomości te wykorzystywane są głównie na zajęciach fakultatywnych takich jak „Dlaczego nie wszyscy mają takie samo wykształcenie? Edukacja a nierówność społeczna” czy „USG państwa”. Badania oparte na rejestrach administracyjnych w analizie skuteczności pomocy społecznej, nierówności płci a nawet w epidemiologii.

- Badania nad różnicowaniem kulturowym i społecznym

Ten obszar obejmuje zarówno problematykę różnicowości etnicznej, zagadnienia uchodźców i wykluczenia etnicznego, badania procesów integracji imigrantów, analizy sytuacji różnicowości seksualnych w Polsce.

Oferowane na I stopniu zajęciach związane z tym obszarem mają charakter zarówno teoretyczny (jak np. wykłady „To samo w zmieniającym się świecie” czy „Wybrane problemy socjologii etnicznej”), ale również warsztatowy, czy ściśle związane z wyjazdowymi badaniami terenowymi (np. „Śląskie Góralstwo w dzisiejszej Góralstwie? Studium tożsamości etniczno-kulturowej społeczności podhalańskiej gminy Kościelisko”).

- Badania nad społeczeństwem cyfrowym

W tej dziedzinie prowadzone są badania nad nowymi mediami (Internet) i ich wpływem na relacje społeczne, nad dyskursem publicznym i jego wpływem na samowiedzę Polaków, nad polskim dyskursem modernizacyjnym, nad procesami komunikacji potocznej, wykorzystywaniem nowych technologii w projektowaniu i realizowaniu polityk publicznych oraz ryzykami i demokratycznymi kontrolami nad nowymi technologiami.

Ten dynamicznie rozwijający się nurt badawczy coraz wyraźniej jest widoczny również w dydaktyce IS. W roku akademickim 2019/20 rozpoczynamy nowy program studiów II stopnia – Socjologia cyfrowa (bardziej szczegółowo przedstawiony w Raporcie samooceny dla II stopnia), jednak również w programie I stopnia zmiany są widoczne. Przykładem jest przeformułowanie dotychczasowych zajęć z „Psychologii społecznej” w kurs „Media i komunikacja”, ale też szereg zajęć fakultatywnych (zgrupowanych w module o tym samym tytule), cieszących się niesłabnącym zainteresowaniem studentów, takich jak „Komunikacja interpersonalna”, „Socjologia mediów masowych” czy „Fandom, produkcja i konsumpcja kultury w gospodarce cyfrowej”.

- Badania nad pamięcią społeczną

W tym obszarze aktywności pracowników IS jest badanie społecznych i kulturowych uwarunkowań i przemian pamięci zbiorowej, studia nad współczesnymi teoriami pamięci społecznej oraz optymalizacji metod i technik badawczych służących analizie indywidualnych i zbiorowych wyobrażeń na temat przeszłości.

Ten obszar widoczny jest przede wszystkim w dydaktyce na II stopniu, ale również studenci I stopnia mają okazję uczestniczyć w zajęciach z nim związanych. Przykładem może być seminarium badawcze w roku akademickim 2019/20 sMuzeum POLIN jako znak i miejsce w przestrzeni miasta+, które jest też przykładem kontynuacji współpracy IS z instytucjami kultury.

- Badania wartości i postaw

Jednym z najnowszych przykładów jest projekt finansowany ze środków NCN (2017-2019), którego podstawowym celem jest zbadanie przemian wartości społecznej polskiego w okresie ostatnich 30 lat. Badanie jest częścią European Values Study realizowanego przez międzynarodowe konsorcjum. W ramach projektu zaplanowano przeprowadzanie wspomaganą komputerowo analizy dyskusji toczących się w mediach społecznych, pozwoli na odtworzenie projektów dobrego społeczeństwa+i zidentyfikowanie podstawowych konfliktów i linii podziału. Kierownik projektu prof. M. Marody, współpracownicy m.in.: dr hab. S. Mandes, dr M. Sawicka.

Problematyka ta jest też stałym elementem zajęć prowadzonych w IS, a jednym z tego przykładem jest seminarium sNacjonalizm, antysemityzm, ksenofobia w Polsce+

- Socjologia rodziny

Obszar ten obejmuje, między innymi, analizy przemian obyczajowości ze szczególnym uwzględnieniem badania praktyk rodzinnych i rodzicielskich czy ponowoczesnych wzorców życia rodzinnego.

W programie studiów I stopnia znajduje to swoje odbicie chociażby w, cieszącym się dużą popularnością, seminarium licencjackim sMiędzy salonem, kuchnią a sypialnią. o przemianach sfery życia prywatnego+(a więc i w pracach dyplomowych, które powstają w jego ramach).

Zakres zainteresowań, badań i analiz jest znacznie szerszy i bogatszy niż przedstawione wyżej obszary problemowe. Podejmowane są badania z filozofii nauk społecznych, analizy teorii kapitału społecznego, socjologii nauki, czy socjologii ekonomicznej. Należy podkreślić, że w większości z zaprezentowanych obszarów prowadzone były i są: prace zarówno teoretyczne (i to w ramach różnych tradycji teoretycznych), jak i empiryczne; badania zarówno ilościowe, jak i jakościowe oraz badania porównawcze w ramach współpracy międzynarodowej.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Plan studiów I stopnia w Instytucie Socjologii UW do 2018/2019

		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
1 ROK		Wstęp do socjologii	90	9	60	5	30	4
		Współczesne społeczeństwo polskie	30	3	30	3		
		Klasyczne Teorie Socjologiczne	90	10	60	5	30	5
		Techniki Pracy Naukowej	15	2	30	2		
		Wprowadzenie do statystyki	90	12	60	6	30	6
		Warsztaty statystyczne	30	4			30	4
		Historia społeczna	30	3	30	3		
		Logika	30	3	30	3		
		Ekonomia	30	3			30	3
		Filozofia	30	3			30	3
		Zajęcia fakultatywne (IS lub OG)	30	3			30	3
		j.obcy	120	4	60	2	60	2
		wf	60	0	30	0	30	0
		BHP, POWI		1		1		
			675	60	390	30	300	30
		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
2 ROK		Współczesne teorie socjologiczne	90	10	90	10		
		Metody Badań ilościowych	60	8	30	4	30	4
		Metody Badań jakościowych	60	8	30	4	30	4
		SPSS	30	4			30	4
		Problemy społeczne	30	4	30	4		
		Instytucje, procesy, systemy	30	4			30	4
		Antropologia społeczna	30	4			30	4
		Psychologia społeczna	30	4			30	4
		Zajęcia fakultatywne (IS lub OG)	60	8	30	4	30	4
		j.obcy	120	4	60	2	60	2
		wf	60	0	30	0	30	0
		egz. certyfikacyjny		2		2		
			600	60	300	30	300	30
		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
3 ROK		socjologia szczegółowa (4 wykłady)	120	12	120	12	0	0
		seminarium badawcze (moduł)	60	8	30	4	30	4
		seminarium licencjackie (moduł)	60	11	30	3	30	8
		fakultety modułowe	120	17	60	7	60	10
		Zajęcia fakultatywne (IS lub OG)	60	9	30	4	30	5
		Praktyki zawodowe	90	3			90	3
			510	60	270	30	240	30

Plan studiów I stopnia w Instytucie Socjologii UW od 2019/2020

	1 ROK						
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
	Wst p do socjologii	90	10	60	5	30	5
	Współczesne społeczeństwo polskie	30	3	30	3		
	Klasyczne Teorie Socjologiczne	90	10	60	5	30	5
	Techniki Pracy Naukowej	30	3	30	3		
	Wprowadzenie do statystyki	90	12	60	6	30	6
	Antropologia społeczna	40	5			40	5
	Historia społeczna	30	3	30	3		
	Logika	30	3	30	3		
	Ekonomia	30	3			30	3
	Filozofia	30	3			30	3
	j.obcy	120	4	60	2	60	2
	wf	60	0	30	0	30	0
	BHP, POWI		1				1
		670	60	390	30	280	30
	2 ROK						
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
	Współczesne teorie socjologiczne	90	10	90	10		
	Metody Badań ilościowych	60	8	30	4	30	4
	Metody Badań jakościowych	60	8	30	4	30	4
	Warsztaty statystyczne	60	8	30	3	30	5
	Problemy społeczne	40	5			40	5
	Instytucje, procesy, systemy	40	5			40	5
	Media i komunikacja	40	5	40	5		
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG)	30	5			30	5
	j.obcy	120	4	60	2	60	2
	wf	30	0	30	0	0	0
	egz. certyfikacyjny		2		2		
		600	60	310	30	290	30
	3 ROK						
	przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
	socjologia szczegółowa x4 (moduły) ¹	120	12	120	12	0	0
	seminarium badawcze (moduł)	90	9	45	3	45	6
	seminarium licencjackie (moduł)	60	11	30	3	30	8
	fakultety modułowe (moduł)	120	16	60	8	60	8
	fakultety w Instytucie Socjologii	60	8	30	4	30	4
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG)	30	4			30	4
		480	60	285	30	195	30

¹ Instytut Socjologii oferuje na III roku studiów I stopnia cztery moduły tematyczne do wyboru:

- 1) Media i komunikacja
- 2) Polityka i demokracja
- 3) Problemy społeczne, sprawy publiczne
- 4) Zróżnicowanie kulturowe współczesnego świata

Opis modułów tematycznych oferowanych na III roku studiów I stopnia:

- MODUŁ sMEDIA I KOMUNIKACJA+

Celem modułu sMedia i komunikacja+ jest zapoznanie studentów z najważniejszymi pojęciami, teoriami i metodami wykorzystywanymi w badaniach komunikacji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki komunikacji interpersonalnej, mass mediów i reklamy. Główną osią modułu jest problem komunikacji analizowany w różnorodnych kontekstach społecznych: od komunikacji jednostkowej oraz grupowej poprzez dyskurs publiczny do komunikacji masowej. Dzięki zajęciom w ramach modułu, studenci będą mogli zrozumieć m.in. jak problematyzować i badać wpływ mediów, jak analizować problemy w komunikacji w związkach, grupach i zespołach, jak oceniać wpływ konsumpcji na to samo i zróżnicowanie społeczne, czym są kultura popularna oraz kultura masowa, jak analizować funkcjonowanie marek na rynku oraz jak badać dyskurs.

Wybrane zajęcia mają służyć kształtowaniu umiejętności analizy, diagnozy i krytyki treści procesów komunikacji oraz wzbudzenia ich z większymi cechami społecznej struktury i kultury. Taka wiedza pozwoli studentom zrozumieć związki między badaniem komunikacji, metodologiami badań rynkowych a przemianami kulturowymi oraz społecznymi praktykami komunikacyjnymi. Dzięki temu, zdobywanie praktycznej wiedzy o badaniach oraz analizie fenomenów związanych z kulturą masową, konsumpcją czy rynkiem reklamy będzie podbudowane większym rozumieniem procesów, które determinują przemiany komunikacji masowej i interakcji społecznych.

- MODUŁ sZRÓŻNICOWANE KULTUROWE WSPÓŁCZESNEGO WIATA+

Oferta zajęć w ramach modułu sKulturowe zróżnicowanie współczesnego świata+ jest skierowana do studentów zainteresowanych współczesnymi przemianami kulturowymi, zróżnicowaniem kulturowym, odmiennie niż i to samo jest kulturowe. Procesy globalizacji, rozwój nowych technologii komunikacji, mediów globalnych oraz trendy migracyjne sprawiają, że różnorodność kulturowa staje się ważnym problemem. Celem modułu jest ukazanie współczesnego znaczenia dotychczas istniejących różnic językowych, etnicznych, narodowych, religijnych, cywilizacyjnych oraz nowych zróżnicowań stylów życia i praktyk kulturowych, których rozprzestrzenianiu służy kultura popularna, komunikacja internetowa i nowe ruchy społeczne. Przedmiotem zainteresowania są zagadnienia wielokulturowości, komunikacji międzykulturowej i polityki kulturalnej w odniesieniu do problemów zróżnicowania kulturowego we współczesnym świecie.

Dzięki uczestnictwu w zajęciach modułu studenci uzyskają wiedzę o problemach wielokulturowości oraz umiejętności ich diagnozowania i badania. Będą potrafili zastosować koncepcje pluralizmu kulturowego i komunikacji międzykulturowej w pracy zawodowej w sektorze prywatnym i publicznym, w organizacjach pozarządowych, w korporacjach międzynarodowych i w mediach. Zajęcia także pomogą studentom w kształtowaniu dyspozycji pozwalających kompetentnie radzić sobie w sytuacjach kontaktów międzykulturowych.

Moduł obejmuje następujące zagadnienia:

- Kulturowe oblicza i skutki globalizacji
- Etniczne zróżnicowanie współczesnych społeczeństw europejskich i wyzwania związane z obecnością mniejszości

- Kulturowe różnice we współczesnym świecie. Europa a kultury pozaeuropejskie
- Ochrona praw mniejszości narodowych i polityka wielokulturowości
- Przemiany tożsamości indywidualnej i zbiorowej we współczesnym świecie
- Kultura w społeczeństwie ponowoczesnym i wielo dyskursów współczesności
- Zróżnicowanie wzorów kulturowych, mikro wiatów (w tym miejskich mikro wiatów) i subkultur
- Różnorodność stylów życia i konsumpcji we współczesnym społeczeństwie
- Zjawiska kultury masowej i popularnej oraz ich socjologiczne interpretacje
- Przemiany współczesnej sztuki i literatury w świetle badań socjologicznych
- Znaczenie Internetu dla zmian kulturowych

Uczestnicy modułu uzyskają wiedzę na temat najważniejszych wymiarów kulturowego zróżnicowania współczesnego świata. Będą mieli możliwość poznania ważnych pojęć, teorii i badań z dziedziny kontaktów międzykulturowych i migracji oraz socjologii etniczności. Zapoznają się również z aktualnymi rezultatami badań nad różnicami kulturowymi, przemianami tożsamości oraz nowymi zjawiskami kulturowymi. Studenci nabywają umiejętność analizy i diagnozy różnorodnych kulturowych aspektów rzeczywistości, badania różnorodnych zjawisk społeczno-kulturowych. Zostaną również uwrażliwieni na kwestie konsekwencji różnorodności kulturowej i związanych z nią uprzedzeń i konfliktów.

- **Moduł „PROBLEMY SPOŁECZNE, SPRAWY PUBLICZNE+”**

Oferta zajęć w ramach modułu „Problemy społeczne, sprawy publiczne+” skierowana jest do studentów zainteresowanych zjawiskami i procesami, które stanowią wyzwanie dla państwa zbiorowego, instytucji społeczeństwa obywatelskiego i współczesnego państwa opiekuńczego. Obejmują one m.in.: bezrobocie i inne problemy rynku pracy (w tym zjawisko 'prekariatu'), ubóstwo, wykluczenie społeczne, przestępczość, nierówności edukacyjne, nierówności wobec prawa, nierówności związane z płcią, starzenie się społeczeństwa, itp.

Studenci modułu uzyskają wiedzę dotyczącą podstawowych pojęć, teorii i badań na temat zjawisk i procesów uznawanych za problemy społeczne, a także zinstytucjonalizowanych reakcji na owe zjawiska. Będą mieli okazję do poznania mechanizmów i dynamiki zarządzania sprawami publicznymi w Polsce i na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem polityki rynku pracy, polityki edukacyjnej, polityki karnej, pomocy społecznej i wsparcia socjalnego. Zyskają ponadto umiejętność analizy i diagnozy problemów będących często przedmiotem istotnych, aktualnych i globalnych debat publicznych, a także ewaluacji proponowanych rozwiązań z wykorzystaniem zarówno jakościowych, jak i ilościowych technik badawczych.

Moduł stanowi zintegrowany zestaw zajęć zapewniający orientację w:

- teoretycznych przesłankach opisu, pomiaru i analizy zjawisk i procesów uznawanych za problemy społeczne
- metodologicznych komplikacjach oraz kontrowersjach związanych z pomiarem i analizą problemów społecznych
- propozycjach interwencji społecznych rozwiązywaniu / ugodzeniu problemów społecznych
- kontrowersjach, kosztach i korzyściach związanych z różnymi strategiami ugodzenia problemów społecznych, ukrytych funkcjach tych strategii

- ródjach kryzysu współczesnego pa stwa opieku czego i propozycjach jego zreformowania
- najwa niejszych uwarunkowaniach i ograniczeniach praktycznego wykorzystywania wiedzy gromadzonej w naukach spojecznych w procesie zarz dzania sprawami publicznymi
- gównych wyzwaniach stoj cych przed socjologiem, który ma sju y swoj wiedz rozmaitego rodzaju decydującym

Wiedza i umiej tno ci zdobywane w ramach modułu mog oka za si przydatne w pracy w agencjach i instytutach badawczych, administracji publicznej, instytucjach pomocy spojecznej, w organizacjach pozar z dowych, mediach, a tak e instytucjach edukacyjnych.

- **MODUŁ sPOLITYKA I DEMOKRACJA+**

Moduł dydaktyczny sPolityka i demokracja+ to zintegrowany zestaw zaj przeznaczony dla studentów III roku studiów licencjackich zainteresowanych socjologią polityki i yciem publicznym. Zaj cia oferowane w bloku b d dotyczą ogólnych zagadnie dotycz cych jądu spojeczno-politycznego i reguły funkcjonowania demokracji, a tak e szczegóowych obszarów bada socjologii polityki. Program zaj ma na celu zapewni orientacj w takich zagadnieniach, jak:

- mechanizmy wyborcze
- funkcjonowanie partii politycznych
- marketing polityczny
- mechanizmy konfliktów politycznych
- funkcjonowanie administracji publicznej
- teoria gier i jej zastosowanie
- zastosowania socjologii w dziedzinie polityk publicznych

Na zaj ciach oferowanych w ramach bloku studenci poznaj ilo ciowe i jako ciowe techniki badawcze wykorzystywane w badaniach politycznych i spojecznych. Zapoznaj si dziedzinami pokrewnymi socjologii polityki: socjologii ekonomicznej, socjologii prawa. Umiej tno ci zdobywane na zaj ciach modułu sPolityka i demokracja+mog oka za si przydatne w pracy w instytutach badawczych, agencjach PR-owych, mediach, administracji publicznej (w strukturach UE, instytucjach pa stwowych i samorz dowych) i trzecim sektorze.

Informacja o liczbie ECTS z bezpo rednim udziałem nauczyciela oraz ECTS zwi zanych z badaniami prowadzonymi w IS

I ROK					
przedmiot	godziny	ECTS	zwi zek z badaniami	ECTS z nauczycielem	ECTS do wyboru
Wst p do socjologii	90	10	10	10	0
Współczesne spojeczne stwo polskie	30	3	3	3	0
Klasyczne teorie socjologiczne	90	10	10	10	0
Techniki pracy naukowej	30	3	0	3	0
Statystyka	90	12	12	12	0
Antropologia spojeczna	40	5	5	5	0
Historia spojeczna	30	3	3	3	0
Logika	30	3	3	3	0
Ekonomia	30	3	3	3	0
Filozofia	30	3	3	3	0
j.obcy	120	4			4
wf	60	0		0	
BHP, POWI		1			
	670	60	52	55	4
II ROK					
Współczesne teorie socjologiczne	90	10	10	10	
Metody bada ilo ciowych	60	8	8	8	
Metody bada jako ciowych	60	8	8	8	
Warsztaty statystyczne	60	8	8	8	
Problemy spojeczne	40	5	5	5	
Instytucje, procesy, systemy	40	5	5	5	
Media i komunikacja	40	5	5	5	
OG	30	5	5		5
j.obcy	120	4			4
wf	60	0		0	
egz. certyfikcyjny		2			
	600	60	54	49	9
III ROK					
Socjologia szczegóowa	120	12	12	12	12
Seminarium badawcze	90	9	9	9	9
Seminarium licencjackie	60	11	11	11	11
Fakultet moduowy	120	16	16	16	16
Fakultet IS	60	8	8	8	8
OG	30	4	0		4
	480	60	56	56	60
podsumowanie dla programu studiów:					
ECTS zwi zek z badaniami					162
ECTS z nauczycielem					160
ECTS do wyboru					73

Studenci studiów I stopnia, którzy rozpocz li studia przed rokiem akademickim 2019/20 zobowi zani s do odbycia w trakcie studiów (do ko ca III roku) **praktyk zawodowych w**

wymiarze nie krótszym niż : 3 tygodnie albo 90 godzin za 3 punkty ECTS oraz zaliczenie. Punkty są dopisywane do łącznej liczby punktów uzyskanych na III roku niezależnie od terminu odbycia praktyk.

Studenckie praktyki miały mieć w szczególności na celu poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach i rozwijanie umiejętności jej wykorzystania, zapoznanie studenta ze specyfiką środowiska zawodowego, kształtowanie konkretnych umiejętności zawodowych związanych bezpośrednio z miejscem odbywania praktyki, kształtowanie umiejętności skutecznego komunikowania się w organizacji, poznanie funkcjonowania struktury organizacyjnej, zasad organizacji pracy i podziału kompetencji, procedur, procesu planowania pracy, kontroli, doskonalenie umiejętności organizacji pracy własnej, pracy zespołowej, efektywnego zarządzania czasem, sumienności, odpowiedzialności za powierzone zadania, doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem obcym w sytuacjach zawodowych. Praktyka jest dla studentów, którzy rozpoczęli studia do roku 2018/19. Może się odbywać w jednostkach gospodarczych, jednostkach administracji państwowej, administracji samorządowej, instytucjach społecznych, placówkach oświatowych, służby zdrowia, kultury, instytucjach naukowo-badawczych, lub innych jednostkach organizacyjnych, jeżeli charakter odbywanych przez studenta praktyk jest zgodny z profilem kierunku studiów. Praktyka może się odbywać także w ramach realizowanych programów Unii Europejskiej oraz wymian zagranicznych skierowanych do studentów. Studenci mogą również odbywać praktyki w samodzielnie wybranych przez siebie firmach/instytucjach, zgodnie z profilem kierunku studiów i w ramach liczby godzin dydaktycznych przewidzianych planem studiów.

Studenci IS UW podejmują aktywność zawodową w obszarach związanych z kierunkiem swoich studiów, m.in. w fundacjach i firmach badawczych realizujących badania społeczne i marketingowe (np. Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia+”, Klavo Sp. z o.o. i inne), w mediach tradycyjnych i internetowych (np. Telewizja Polska, Akademickie Radio Kampus), w agencjach medialnych i eventowych (np. PHD Media Direction Sp. z o.o., ADD ALL), a także w instytucjach publicznych (np. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów) czy w instytucjach samorządowych (np. Ośrodek Pomocy Społecznej).

Przy dostosowywaniu programu studiów do wymogów nowej Ustawy zdecydowaliśmy jednak o rezygnacji z obowiązkowego realizowania praktyk przez studentów. Motywacją dla tej decyzji były kumulujące się do wiadzenia i obserwacje, z których wynikało, że rosnąca liczba studentów jako dokument potwierdzający odbycie praktyk przedstawia umowy zlecenia, umowy o dzieło, a nawet umowy o pracę. Wydaje się, że sprzyja temu co najmniej dwie okoliczności. Z jednej strony, jest to zapewne charakterystyka warszawskiego rynku pracy, w którym stosunkowo łatwo jest dostać, choćby czasowe, zatrudnienie w wybranej branży (szczególnie na niskim stanowisku). Część studentów zatrudnia się więc chociażby w gastronomii lub handlu, co pozwala im godziwie zarabiać z godzinami pracy, inni pracują na własną rękę (jako ankieterzy, korepetytorzy, transkryberzy). Z drugiej strony, umiejętności nabywane w trakcie studiów socjologicznych pozwalają na znacząco elastyczność w poszukiwaniu miejsca pracy, którym mogłyby być firmy badawcze (chciałoby się zgłaszać do IS w poszukiwaniu stażystów), organizacje pozarządowe, fundacje, czy media.

W tej sytuacji, po dyskusjach prowadzonych ze studentami oraz ustaleniach przeprowadzonych w gronie komisji Dydaktycznej IS UW, zdecydowaliśmy o rezygnacji z wymogu realizacji praktyk zawodowych, a zwiększeniu udziału w zajęciach socjologicznych.

Kryterium 3. Przyjcie na studia, weryfikacja osi gni cia przez studentów efektów uczenia si , zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Od roku 2015/16 post powanie kwalifikacyjne byö dwuetapowe i sköadaö si z konkursu ocen z egzaminów maturalnych (70% ko cowej oceny) oraz z dodatkowego testu kompetencyjnego (30% ko cowej oceny). Do drugiego etapu (testu kompetencyjnego) dopuszczani byli ci kandydaci, którzy uzyskali nie mniej ni 30% maksymalnej liczby punktów w pierwszym etapie post powania. Celem testu kompetencyjnego byö wyselekcjonowanie tych kandydatów, którzy przejawiaj zdolno ci my lenia o wiecie spojeczny na sposób socjologiczny. Test sköadaö si z dwudziestu zada , w wi kszo ci o charakterze pyta zamkni tych jednokrotnego wyboru, y czenia w pary, uporz dkowania elementów, a tak e kilku pyta wielokrotnego wyboru oraz jednego pytania otwartego. Kandydaci mieli zinterpretowa proste dane liczbowe, wskaza zale no ci mi dzy nimi, odkry trendy, a tak e pokrótce wyja ni przedstawione sytuacje ycia spojecznego. Odpowied na pytanie otwarte byö swobodn wypowiedzi autora na zadany temat, odwoöuj c si do jego wöasných obserwacji. Wiedza merytoryczna niezbdna do udzielenia poprawnych odpowiedzi na ka de z pyta nie wykraczaö poza zakres podstawowego programu przedmiotu wiedza o spojeczne stwie, a w zakres testu nie wchodziö znajomo porz dku instytucjonalnego Rzeczypospolitej Polskiej ani Unii Europejskiej.

Wprowadzenie testu, poprzedzone dyskusjami w gronie dyrekcji IS, Komisji Dydaktycznej i Rady Naukowej, miaö na celu przyjcie kandydatów wiadomych, czego b dzie si od nich w Instytucie Socjologii wymaga i czy tym wymaganiom b d mogli sprosta . Miaöte przyci gn osoby, które b d studiowa socjologi z przekonaniem, a jednocze nie z prze wiadzeniem, e inni studenci dzielaj ich zainteresowania. Wprowadzenie testu byö te nasz odpowiedzi na . dotyczaj cy caöy Uniwersytet Warszawski . problem dropoutu i pozwoliö nam na uracjonalnienie rekrutacji likwiduj c zarówno problem pozornego kandydowania, jak i . co jeszcze wa niejsze . pozornego studiowania. Wi kszo kandydatów na I rok rzeczywi cie chce u nas studiowa (wi kszo zakwalifikowanych sköada dokumenty), a jednocze nie, przyj ci rzeczywi cie podejmuj studia: praktycznie znikn yproblem %martwych dusz+, których dawniej potrafiö by ponad 20%.

W rekrutacji na rok akademicki 2019/20 . ze wzgl du na zmiany wprowadzone now Ustaw Prawo o szkolnictwie wyszym i nauce . musieli my z testu zrezygnowa . W tej sytuacji podj li my jednak decyzj o podniesieniu progu punktowego, który pozwala na kwalifikacj kandydata, z 30 do 50 pkt. W kolejnej rekrutacji, na rok akademicki 2020/21, planujemy (dzi ki nowelizacji Ustawy ze stycznia 2019) przywrócenie testu kompetencji jako dodatkowego kryterium kwalifikowania na studia I stopnia. Warto doda , e opracowanie i przeprowadzenie testu jest rokrocznie zaang owanych od 4 do 5 pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych Instytutu, staramy si bowiem, by test byözró nicowany tematycznie i mierzyöró ne umiej tno ci kandydatów.

Weryfikowanie efektów uczenia si w trakcie studiów

W programie studiów, obok du ego udziału zaj praktycznych i warsztatowych, obecne s formy typowo akademickie (konwersatoria, wyköady, seminaria, wiczenia), a nacisk w ksztajcieniu köadziony jest na prac studenta polegaj c na lekturze, analizie tekstów, systematycznym przygotowywaniu licznych prac pisemnych, prezentacji i raportów oraz uczestnictwie w

dyskusjach i pracy grupowej a także w przygotowaniu do realizacji własnych przedsięwzięć badawczych oraz na samodzielne rozwiązywanie problemów. Kładziemy nacisk na:

- **intensywno pracy w małych grupach** (8-12 osób) oraz intensywno kontroli efektów uczenia się (systematyczne sprawdzania efektów przez powiązanie punktacji ECTS z formami ich weryfikacji);
- **samodzielne prace studenta pod mentorskim nadzorem prowadzonych**, służące praktycznemu nabywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, poprzez pisanie esejów, przygotowywanie projektów, analiz danych;
- **umiejętność stawiania pytań i formułowania problemów** w sposób socjologiczny;
- **kompetencje i umiejętność wykorzystania własnej nauki w socjologicznej metodologii** w powiązaniu z teoriami socjologicznymi;
- **umiejętność demaskowania i krytyczności wobec rutynami i konwencjami** w życiu codziennym, polityce i różnych politykach, praktyce społecznej. Konsekwentnie, nasi absolwenci są przygotowywani głównie do udziału w życiu publicznym. Jednak nie tylko jako technicy specjaliści, ale jako świadomi obywatele. Myślimy nad sensem tego, co robi, zanim zacznie działać, są samodzielnymi i krytycznymi, potrafią wybierać, bo rozumieją kontekst i wiążą poglądy z uwikłaniem różnych wydarzeń, polityk, struktur, decyzji itp. **To właśnie nie takie umiejętności i związane z nimi elastyczność, a nie techniczna sprawność dajemy naszym absolwentom przewagę na rynku pracy.**

Przy doborze metod weryfikacji efektów uczenia się istotne jest ich wzajemne dostosowanie. W IS wypracowany jest właściwy system, który pozwala kontrolować to na etapie zgłaszania oferty dydaktycznej na kolejny rok akademicki. Służą temu, między innymi, wzory sylabusów, zawierające instrukcje dla wykładowców, jakie sposoby weryfikacji efektów uczenia się są odpowiednie dla poszczególnych form i modułów zajęć. Dla przykładu, zajęcia takie jak Metody Badań ilościowych, Metody Badań Jakościowych czy seminaria badawcze kończą się pisemnym bądź ustnym raportem z prezentacją i analizą wyników badań. W trakcie zajęć systematycznej ocenie podlegają te efekty wcześniejszych etapów pracy badawczej - projekt badania (jeżeli jest pomysłem własnym studentów), projekt narzędzi badawczych, czy terminowo realizacja badania. Z kolei efekty uczenia się na zajęciach o bardziej teoretycznym charakterze (np. Klasyczne/ Współczesne Teorie Socjologiczne) weryfikowane są przede wszystkim w pracach pisemnych (egzaminach, esejach), jak również w przypadku zajęć o charakterze seminaryjnym i konwersatoryjnym - poprzez udział w dyskusji czy przygotowywanie publicznych wystąpień. Dopasowanie metod weryfikacji do wpisanych w programach studiów efektów uczenia się jest regularnie dyskutowane i oceniane na posiedzeniach Komisji Dydaktycznej.

Stałym tematem dyskusji w gronie Komisji są te **zasady organizowania seminariów dyplomowych oraz oczekiwania stawiane pracownikom licencjackim i magisterskim**. Dyrekcja Instytutu zamierza wprowadzić od roku akademickiego 2019/20 jest **doprecyzowanie wymagań stawianych pracy dyplomowej w powiązaniu z jej ocenianiem**. Formularz oceny pracy dyplomowej, dostępny w USOS, stosowany w IS UW od kilkunastu lat nie jest wystarczająco pomocnym narzędziem przy wystawianiu finalnej oceny. Składa się on z następujących kryteriów: 1. Czy treść pracy odpowiada tematowi określonymu w tytule? 2. Ocena układu pracy, podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności też itp. 3. Merytoryczna ocena 4. Czy i w jakim zakresie praca stanowi nowe ujęcie 5. Charakterystyka doboru i wykorzystania źródeł 6. Ocena formalnej strony pracy 7. Sposób wykorzystania pracy.

Wprowadź kryteria pozwalające dobrze opisać recenzowane prace, ale jednak – szczególnie między innymi – mniej do wiadomości pracownicy – zgłaszaj czasem problemy z przebiegiem tych kryteriów na konkretnych ocenach. Dlatego na początku roku akademickiego 2019/20 dyrektora przedstawi projekt uszczegółowienia formularza oceny oraz będzie postulowała wprowadzenie ocen cząstkowych przy poszczególnych kryteriach oceniania, co powinno pozwolić na bardziej trafne i obiektywne weryfikowanie efektów pracy dyplomowej (projekt znowelizowanych kryteriów oceniania w załączniku I).

Zasady dyplomowania

I. PRACA DYPLOMOWA

- Wymagania merytoryczne

Praca dyplomowa powinna być sporządzona w sposób właściwy dla opracowań naukowych, z uwzględnieniem w szczególności wartości merytorycznej, w tym znaczenia stawianego w pracy problemu i poprawności jego sformułowania, wykorzystania danych oraz literatury, wykorzystania aparatury analitycznej oraz wiedzy teoretycznej, poprawności wnioskowania, poprawności formalnej pracy, poziomu samodzielności proponowanego rozwiązania, rzetelności i etycznie prowadzonych badań. Praca licencjacka powstaje w ramach dwusemestralnego seminarium dyplomowego pod opieką wybranego przez studenta promotora. Temat pracy powinien opierać się wokół kluczowych problemów badawczych lub metodologicznych socjologii. Zakres problemowy i metodologiczny jest ustalany przez studenta z prowadzącym pracę z uwzględnieniem ich zainteresowań, do wiadomości badawczych oraz prowadzonych aktualnie projektów naukowych. Praca licencjacka powinna zawierać przegląd aktualnej literatury, odnoszącej się do danej subdyscypliny socjologii, precyzyjnie przedstawiony problem badawczy, trafnie dobrane metody i techniki badawcze oraz przekonujące analizy zebranych obserwacji i uzyskanych rezultatów.

- Wymagania formalne

Praca powinna być samodzielnym opracowaniem wybranego zagadnienia z zakresu socjologii. Wymagana jest odpowiednia struktura pracy, odniesienia do literatury przedmiotu, spis rzeczy i odesyłań. Ocenie podlega również poprawność językowa oraz opanowanie techniki pisania prac naukowych. Warunkiem dopuszczenia pracy do egzaminu dyplomowego jest przyjęcie jej przez promotora oraz uzyskanie pozytywnej recenzji. Objętość pracy licencjackiej powinna wynosić od 63000 do 108000 znaków (w tym spacje i znaki interpunkcyjne).

- Standardy edytorskie i redakcyjne odnoszące się do prac licencjackich i magisterskich:

Autorzy powinni kierować się standardami obowiązującymi autorów publikujących w „Studiach Socjologicznych”: <http://www.studiasocjologiczne.pl/p,3,dla-autorow.html> (z odstępstwami wynikającymi z charakteru artykułów naukowych i prac dyplomowych).

- Abstrakt

Abstrakt powinien ułatwić czytelnikowi dotarcie do tekstu i zachęcać do sięgnięcia po całość artykułu. Prezentuje pytanie badawcze, cel i zakres pracy, wykorzystane dane, metod i zakres badania, wreszcie przedstawia najważniejsze tezy i wyniki. Abstrakt powinien być napisany w trzeciej osobie i nie powinien powtarzać ani parafrazować tytułu tekstu. Nie powinien też zawierać definicji, cytatów ani elementów argumentacji. Ma być zwięzły i pozbawiony powtórzeń. Wskazane są zdania proste lub współzależne, bez zdań wtrąconych.

- Słowa kluczowe

Autor powinien wskazać 3-5 słów kluczowych. Pierwszym może być szczegółowa nazwa subdyscypliny socjologicznej, do której należy praca. Słowa kluczowe nie powinny być zbyt ogólne (np. globalizacja, kapitalizm, zmiana społeczna), mogą być nimi nazwy własne. Ponieważ abstrakty i słowa kluczowe są tłumaczone na angielski, autor powinien brać pod uwagę ich przekładalność. Zachęcamy do używania głównie standardowej, powszechnie stosowanej terminologii zarówno polskiej, jak i angielskiej, unikania neologizmów, metafor etc.

- Wymagania techniczne

Praca powinna być w formacie A4; preferowana jest czcionka Times New Roman 12 pkt (przypisy dolne: 10 pkt). Odstęp między wierszami powinien wynosić 1,5 wiersza, bez dodatkowych odstępów między akapitami. Marginesy 2,5 cm ze wszystkich stron. Tekst jest wyrównany do lewego i prawego marginesu (wyjustowany). Numery stron znajdują się w prawym dolnym rogu, przy czym numeracja stron jest ciągła. Nagłówki (tytuły rozdziałów i podrozdziałów) są wyrównane do lewej, wyróżnione poprzedzającym je dodatkowym odstępem (a w przypadku co najmniej tytułów rozdziałów – także pogrubieniem). Akapity należy rozpoczynać od wcięcia.

- Procedury

Student zobowiązany jest wskazać promotora pracy licencjackiej do końca pierwszego miesiąca pierwszego semestru seminarium. Zgłoszenie wyboru promotora oraz tematu pracy student przekazuje prowadzącemu seminarium dyplomowe. Promotorem pracy licencjackiej może być prowadzący seminarium dyplomowe bądź wskazany przez studenta pracownik Instytutu Socjologii mający co najmniej stopień naukowy doktora. Zakończenie pracy licencjackiej jest warunkiem zaliczenia ostatniego semestru seminarium dyplomowego. Student zobligowany jest do zgłoszenia w sekretariacie dydaktycznym Instytutu Socjologii, zaakceptowanej przez promotora, pracy licencjackiej na dwa tygodnie przed planowanym terminem egzaminu dyplomowego. Przed dopuszczeniem do obrony praca licencjacka jest sprawdzana w systemie antyplagiatowym obowiązującym na Uniwersytecie Warszawskim.

II. EGZAMIN DYPLOMOWY

- Wymagania merytoryczne:

W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi: przewodniczący (Dyrektor Instytutu Socjologii lub zastępca Dyrektora IS UW), promotor, recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, zlokalizowanym z trzech pytań, z których co najmniej jedno dotyczy problematyki pracy dyplomowej. Recenzent pracy magisterskiej promowanej przez doktora musi być samodzielnym pracownikiem naukowym.

Pytania odnoszące się do pracy magisterskiej mogą dotyczyć pogłębienia zawartych w niej interpretacji bądź przedstawienia alternatywnych (np. odnoszących się do innych ujęć teoretycznych) wyjaśnień, uzasadnienia wyboru metod badawczych, krytycznego osądu zebranego materiału empirycznego. W odpowiedzi na pytania niezwiązane bezpośrednio z pracą magisterską oczekuje się od dyplomanta wiedzy na temat metodologii badań socjologicznych oraz ograniczeń, specyfiki i obszarów zastosowania poszczególnych metod, jak również rozumienia założeń metodologicznych stojących za poszczególnymi metodami, znajomości najważniejszych międzynarodowych i krajowych badań socjologicznych, oraz umiejętności krytycznej i refleksyjnej analizy zjawisk i problemów społecznych.

- **Wymagania formalne**

Do obrony pracy magisterskiej konieczne jest wcześniejsze zrealizowanie wszystkich wymogów programu studiów, w tym uzyskanie zaliczenia seminarium dyplomowego. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest przyjęcie pracy przez promotora oraz uzyskanie pozytywnych recenzji.

- **Procedury**

Dwa tygodnie przed planowanym terminem obrony pracy dyplomowej student:

- a) składa w sekretariacie studiów stacjonarnych egzemplarz pracy dyplomowej wydrukowany dwustronnie, zbindowany podpisany przez autora pracy i promotora (zgodnie ze wzorem obowiązującym na Uniwersytecie Warszawskim)
- b) umieszcza streszczenie i słowa kluczowe oraz archiwizuje pracę w Archiwum prac dyplomowych,
- c) składa 4 zdjęcia (formatu 4,5 cm x 6,5 cm) lub 5 w przypadku odpisu w języku angielskim
- d) składa dowód wpłaty za dyplom na indywidualne konto studenckie. w języku polskim 60 zł odpis dyplomu w języku angielskim 40 zł (odpis w języku angielskim wystawiany jest na życzenie studenta).

Niewątpliwym, obserwowanym przez nas problemem związanym z dyplomowaniem jest jego niezadowalająca terminowo finalizacja studiów. Jedną z zasadniczych przyczyn, wspomnianą w tym raporcie w różnych miejscach, jest szybkie wchodzenie naszych studentów – również studentów I stopnia – na rynek pracy. Konieczność godzenia różnych ról i obowiązków niekorzystnie odbija się na czasowym uzyskiwaniu zaliczeń, ale również na jakości prac, szczególnie pisemnych. W efekcie prace dyplomowe powstają bardzo dłużej, niejednokrotnie zdarza się też, że kontakt między promotorem a dyplomantem ulega zawieszeniu na dłużej tygodnie.

W ostatnim czasie podejmowali my różne działania, które miałyby osłabić to negatywne zjawisko. Z jednej strony, zaostrzyliśmy kryteria uzyskiwania zaliczenia pierwszego (z dwóch) semestru seminarium licencjackiego, oczekując szybszego sprecyzowania problematyki pracy, przygotowania starannego przeglądu literatury czy opracowania szczegółowego projektu badania. Z drugiej strony, podejmowali my działania zachęcające studentów do budowania swoich prac dyplomowych wokół badań realizowanych na wydziale, prowadzonych równoległe do seminarium licencjackiego i seminariach badawczych. Szczególnie to drugie rozwiązanie przyniosło pewne pozytywne rezultaty, ale z całą pewnością nieodczynnym będzie dalszy namysł nad usprawnieniem procesu dyplomowania oraz nad terminowością uzyskiwania stosownych zaliczeń. Niewątpliwie konieczna jest również praca nad zmianą w kulturze pracy samych wykładowców, czasami nadmiernie pobłażliwych w stosunku do terminów sesji wyznaczonych kalendarzem akademickim UW.

Kryterium 4. Kompetencje, do wiadomości, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W Instytucie Socjologii w roku akademickim 2019/20 zatrudnionych jest prawie 60 osób na stanowiskach badawczo-dydaktycznych lub dydaktycznych oraz 3 osoby na stanowisku badawczym. Zajęcia dydaktyczne są prowadzone przede wszystkim przez kadrę IS, głównie z doktorantami Instytutu, którzy współprowadzą zajęcia o charakterze fakultatywnym (w ten sposób, pod okiem do wiadczonych wykładowców, uczą się i doskonalą techniki dydaktyczne) bądź samodzielnie prowadzą zajęcia obowiązkowe na I stopniu.

Należy podkreślić, że w Instytucie Socjologii prowadzi się zarówno prace teoretyczne (i to w ramach różnych tradycji teoretycznych), jak i empiryczne; badania zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym, a także badania porównawcze w ramach współpracy międzynarodowej. Wiąże się to z udziałem naszych pracowników w międzynarodowych projektach badawczych, konferencjach i publikacjach.

Pracownicy Instytutu podejmują również **działania na rzecz podnoszenia i rozwijania swoich kompetencji dydaktycznych, rozwoju międzynarodowej współpracy dydaktycznej** oraz pozyskiwania grantów pozwalających podnosić jakość kształcenia. Możliwe jest to, między innymi, dzięki środkom z dotacji projektowej, którą Instytut Socjologii otrzymał z MNiSW oraz **dotacji projektowej PIK UW** (szczegóły w pkt. 10), która pozwala finansować **udziały pracowników IS w międzynarodowych konferencjach, szkoleniach i warsztatach**, podnoszących poziom ich wiedzy i umiejętności, jak i pozwalających na budowanie sieci znajomości, pomocnej przy dyskusjach i pracach nad modernizowaniem programów kształcenia.

Dr Wojciech Rafałowski dwukrotnie brał udział w kursach związanych z nauczaniem metod ilościowych w socjologii. W trakcie ECPR⁴ **Winter School in Methods and Techniques**, zorganizowanej na Uniwersytecie Wiedeńskim w lutym 2013 roku uczestniczył w kursach **“Multilevel Regression Modelling and Introduction to STATA”**, a w lutym 2014 roku w kursie **“Advanced Discrete Choice Modeling”**. Do wiadomości te zostały przez niego wykorzystane przy projektowaniu i prowadzeniu zajęć z analizy danych ilościowych. W semestrze zimowym 2019/20 dr Rafałowski przebywa na **stypendium Fulbright Senior Award na Washington University in St. Louis**, gdzie ma okazję obserwować metody nauczania statystyki na amerykańskim uniwersytecie, a zebrane do wiadomości planuje wykorzystać do ulepszenia praktyk dydaktycznych w Instytucie Socjologii UW.

W 2016 roku dr Agata Komendant-Brodowska, dr Anna Baczko-Dombi oraz dr Katarzyna Abramczuk uzyskały **dofinansowanie projektu innowacji dydaktycznych** w ramach dotacji projektowej, którą Instytut Socjologii otrzymał z MNiSW. Celem tego projektu (**“Pułapki wspólnego działania w ujęciu eksperymentalnym”**) było przygotowanie materiałów i przeprowadzenie działań badawczo-dydaktycznych skoncentrowanych wokół problemu wspólnego działania, a dzięki wykorzystaniu innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych zwiększenie zaangażowania studentów w prezentowanie im problematyki. W ramach tego projektu dydaktycznego, obejmującego zajęcia zarówno dla studentów I jak i II stopnia, przygotowana została, między innymi, aplikacja dydaktyczna pt. **“Garnek pełen dukatów”** pozwalająca na zapoznanie się z mechanikami i motywacjami towarzyszącymi aktorom zaangażowanym w problem wspólnego działania, opracowany został projekt badania eksperymentalnego na bazie gry w dobro publiczne, który był następnie dyskutowany na zajęciach, jak również studenci II stopnia zaangażowani byli w przeprowadzenie przygotowanego badania eksperymentalnego wśród studentów I stopnia i w analizę uzyskanych wyników. Cykl tych zajęć, prowadzony już po raz czwarty, cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem i uznaniem wśród studentów, co jest szczególnym sukcesem w odniesieniu do zajęć kojarzonych ze statystyką, powszechnie uznawaną za najtrudniejszy przedmiot na studiach w IS.

---

⁴ European Consortium for Political Research.

W 2016 roku Instytut Socjologii UW nawiązał współpracę z Groningen Center for Social Complexity Studies w celu podejmowania wspólnych inicjatyw edukacyjnych związanych z nauczaniem podstaw modelowania w naukach społecznych (obszar określany zazwyczaj terminem „Computational Social Sciences”). W 2018 roku IS UW pozyskał jako partnera w obszarze innowacji edukacyjnych berliński Alexander von Humboldt Institute for Internet and Society i wspólnie z Groningen Center for Social Complexity Studies otrzymał dofinansowanie w ramach programu Erasmus Plus (Instytut Socjologii UW jest instytucją koordynującą) projektu pod nazwą **“Action for Computational Thinking in Social Sciences”**. Celem projektu jest stworzenie otwartego kursu online (MOOC-a) dedykowanego studentom nauk społecznych wczesnych lat (poziom licencjatu), obejmującego szkolenie z podstawowych koncepcji i narzędzi z obszaru modelowania w naukach społecznych. Obecnie tworzone są materiały edukacyjne (filmy, teksty, ćwiczenia, quizy) do pierwszego z pięciu modułów kursu. Materiały powstające w ramach kursu będą również wykorzystywane m.in. w ramach kursu „Cyfrowych metod badań społecznych+ na naszym nowym programie studiów II stopnia „Socjologia cyfrowa+ oraz na zajęciach na II stopniu na kierunku „Socjologia+ (np. Mikro-makro, TABS o teorii racjonalnego wyboru). Realizacja projektu pozwoli dotrzeć do szerokiej grupy docelowej (średnio w takich kursach bierze udział kilka tysięcy osób rocznie, a są one powtarzane cyklicznie) i budować pozycję Uniwersytetu Warszawskiego jako ważnego aktora w tematyce nauczania modelowania w naukach społecznych w Europie. W ramach realizacji projektu ACTISS, zgodnie z założeniami programu, bardzo duży nacisk jest położony na rozwój kompetencji zespołu w zakresie dydaktyki. Zespół IS UW stale współpracuje z ekspertem z Uniwersytetu w Groningen w zakresie tworzenia MOOC-ów. Jest to szczególnie cenne ze względu na unikalne kompetencje naszych partnerów, mających już ogromne doświadczenie w tej dziedzinie (kilkanaście uruchomionych kursów). W projekcie zaangażowana jest platforma Futurelearn – jedna z najmłodszych instytucji oferujących kursy internetowe – możliwości opracowania kursu dla tej platformy jest sama w sobie wyróżnieniem. Podczas tygodniowej wizyty studyjnej w Berlinie (czerwiec 2019) cała grupa projektu brała udział w intensywnym szkoleniu w zakresie przygotowywania kursów internetowych i wysokiej jakości zgodnych z najnowszymi trendami materiałów edukacyjnych, m.in. przygotowywania scenariuszy i materiałów wizualnych oraz samego nagrywania filmów edukacyjnych. Szkolenie miało charakter przede wszystkim merytoryczny, ale również techniczny. W efekcie wizyty powstają materiały dydaktyczne będące częścią kursu, ale te możliwości do zastosowania podczas zajęć w roku akademickim 2019/20. Zarówno same materiały, jak i kompetencje, które zespół nabył w trakcie kursu, będą z pewnością do wykorzystania przy innych działaniach dydaktycznych w IS UW oraz pozwolą na poszerzenie kompetencji innych pracowników na przykład przy okazji prowadzenia wspólnych zajęć. W efekcie prac nad projektem ACTISS powstają też już dwie publikacje związane z dydaktyką:

- Jager, W., Abramczuk, K., Komendant-Brodowska, A., Baczek-Dombi, A., Fecher, B., Sokolovska, N., Spits, T. Looking into the educational mirror: why computation is hardly being taught in the social sciences, and what to do about it w: Harko Verhagen, Melania Borit, Giangiacomo Bravo, Nanda Wijermans (ed.) *Advances in Social Simulations – Looking in the Mirror*, Springer (w druku)
- Abramczuk, K., Baczek-Dombi, A., Jager, W., Komendant-Brodowska, A., Porayska-Pomsta, Katarzyna, Vasalou, A., „Teaching computational social science: towards a learning map for organizing educational material”, http://194.116.73.185/papers/SSC_2016_paper_100.pdf (conference paper)

W styczniu 2018 roku dr Maja Sawicka wzięła udział w szkole zimowej **Digital Methods Initiative** zorganizowanej przez **Uniwersytet w Amsterdamie (UvA)**. Program szkolenia obejmował dwa dni zajęć teoretyczno-praktycznych (wykłady dotyczące zastosowania metod cyfrowych w analizach z zakresu nauk społecznych i charakterystyki danych cyfrowych oraz warsztaty praktyczne zorientowane na zastosowanie konkretnych narzędzi) oraz trzy dni pracy projektowej. Digital Methods Initiative było prezentacją nowoczesnego podejścia do nauczania metodologii badań społecznych metodą *learning-by-doing* i inspiracją do wprowadzania takich elementów do własnych kursów. Uczestnictwo umożliwiło lepsze zrozumienie specyfiki danych cyfrowych oraz procesu analizy, w którym takie dane są wykorzystywane, dało wgląd w obecnie dostępne narzędzia służące do analizy danych cyfrowych oraz w logikę działania takich narzędzi. Co więcej, dzięki podwyższonym kompetencjom i zyskanej wiedzy z zakresu metodologii badań cyfrowych umożliwiło to dr Sawickiej zaangażować się w przedsięwzięcia naukowe, których elementem jest praca z danymi cyfrowymi. Do wiadomości zdobytej w trakcie udziału w szkole zimowej zostały przez nią od razu wykorzystane przy pracach nad programem studiów na kierunku *Socjologia cyfrowa*, a także na zajęciach dla studentów I i II stopnia kierunku *Socjologia* (dotyczących wspomaganego komputerowo jakościowego analizy treści, w których wykorzystana została zarówno wiedza, jak i podejście dydaktyczne zainspirowane sposobem prowadzenia zajęć podczas szkoły zimowej DMI2018) oraz kierunku *Język i społeczeństwo*, prowadzonego przez IS we współpracy z Instytutem Lingwistyki Stosowanej UW (wprowadzenie elementów analizy danych cyfrowych do programu przedmiotu *Badania etnograficzne*).

W czerwcu 2018 dr hab. Sławomir Mandes uczestniczył w **szkoleniu** organizowanym przez **konsorcjum Clarin** we Wrocławiu. Organizatorami wydarzenia byli: Politechnika Wrocławska, konsorcjum CLARIN-PL, PolLinguaTec i Centrum Wiedzy CLARIN. Konsorcjum Clarin (<http://clarin-pl.eu/pl/strona-glowna/>) to część ogólnoeuropejskiej infrastruktury badawczej CLARIN. Tworzy je sześć jednostek naukowych, w których powstają elektroniczne zasoby językowe i narzędzia do pracy z dużymi zbiorami tekstów w języku polskim. W ramach warsztatów można było poznać zaawansowane techniki przetwarzania tekstu za pomocą narzędzi przygotowanych przez konsorcjum. W szczególności dotyczyły: tworzenia, przeglądu i anotacji korpusów tekstów; wydobywania informacji oraz cech tekstów: tworzenia prostych statystyk, stylometrii, grupowania, ustalania autorstwa, wydobywania terminów, ustalania nazw własnych; zasobów leksykalnych CLARIN-PL: *Słownosie*, *Słownosie polsko-angielska*, *Słownik znakowany wydawnictwem emocjonalnym*, *Walenty* i *słownik walencyjny*. Nabyte umiejętności i wiedza zostały wykorzystane np. w czasie zajęć "Analiza danych jako jakościowych: Zaawansowana analiza zapisów komunikacji religijnej" prowadzonych w roku akademickim 2018/2019.

Od 2018 roku realizowany jest w Instytucie projekt **Future of Europe in Research and Studies** (CEFoE) finansowany przez Komisję Europejską w ramach **Jean Monnet Programme w programie Erasmus+** (w okresie 2018-2021). Celem projektu jest prowadzenie wykładów i warsztatów dla studentów, realizacja badań naukowych i organizacja debat publicznych na temat społecznych, politycznych i ekonomicznych wyzwań stojących przed Unią Europejską. Projekt umożliwia wyczerpujące omówienie problematyki UE do programu studiów w IS UW, w tym takich zagadnień jak: społeczny wymiar Unii, w tym kryzys demograficzny i próby jego rozwiązania, demokratyzacja procesów decyzyjnych, konsultacje społeczne i debaty jako narzędzia deliberacji, przejawy nierówności społecznych, problemy unijnej polityki migracji i kryzys uchodźczy, wyzwania

globalizacyjne wobec Unii, scenariusze rozwoju UE, zrównoważony rozwój, polityka klimatyczna i energetyczna; tak e prowadzenie badań naukowych na temat reprezentacji interesów społecznych i ekonomicznych w politykach publicznych UE, jak również inicjowanie debat publicznych dotyczących najbardziej aktualnych problemów Unii.

W kwietniu 2018 roku dr Agata Komendant-Brodowska i dr hab. Sławomir Mandes wzięli udział w **konferencji Ć CyberHumanĆ** zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii, co pozwoliło na zapoznanie się z aktualnymi trendami w badaniach wykorzystujących dane cyfrowe (dynamicznie rozwijające się linie badań społecznych) oraz nawiązanie kontaktów z ekspertami, którzy w dalszej perspektywie mogą być konsultantami przy modyfikacjach programu studiów, szczególnie zajmującego o charakterze metodologicznym i warsztatowym oraz ewentualnymi (współ)prowadzającymi zajęciami w Instytucie Socjologii UW.

W 2018 roku dr Anna Baczek-Dombi i dr Agata Komendant-Brodowska uczestniczyły w warsztatach **Impact School: Science Transfer in the 21st century**, organizowane przez Leibniz Research Alliance Science 2.0. (Berlin, Niemcy). Celem warsztatu było zwiększenie umiejętności komunikowania wyników badań naukowych instytucjom i osobom spoza świata nauki. Oprócz uzyskanych w trakcie warsztatu umiejętności, dodatkową korzyścią z udziału w warsztacie było nawiązanie kontaktów, które są kluczowe w tworzeniu międzynarodowych projektów partnerskich. Współorganizator warsztatu Alexander von Humboldt Institute for Internet and Society został partnerem IS UW w projekcie ACTISS. W trakcie tego wyjazdu dr Komendant i dr Baczek wzięły udział w warsztacie z zastosowaniem metody **„Arena Blended Connected Learning Design+**, co po powrocie, znalazło zastosowanie przy projektowaniu studiów **„Socjologia cyfrowa+**, ale także pojedynczych przedmiotów, czy przekazaniu najistotniejszych informacji innym pracownikom IS UW. Program warsztatów pozwolił uzyskać nowe kompetencje w zakresie komunikowania wiedzy naukowej, co przełożyło się na zwiększenie umiejętności dydaktycznych (przekazywanie studentom wiedzy na temat często skomplikowanych kwestii w przystępny sposób) oraz uświadomiła konieczność podkreślenia podczas zajęć kwestii odbiorców wyników badań, również z sektora biznesowego i pozarządowego.

We wrześniu 2018 dr Paweł Pojrowski wzięł udział w spotkaniu **International Network for Social Policy Teaching and Research** w Centre for Research on Discretion and Paternalism na Uniwersytecie Bergen w Norwegii. Program spotkania obejmował m. in. dyskusję nad przedmiotami dydaktycznymi w ramach sieci (wymiana studentów i kadry), planów co do przygotowania i publikacji podręczników w zakresie Public Policy, oraz omówienie zastosowania tzw. **systematic reviews** w ich metodologii, użyczości i formach instytucjonalnych. **Systematic reviews** są relatywnie nową i wyraźnie popularyzowaną metodologią public policy analysis, która nie jest jeszcze dobrze zakorzeniona w polskich realiach i – szczególnie – dydaktyce. W ramach spotkania przeprowadzono pokazowe seminarium poświęcone tej metodologii i jej nauczaniu, z naciskiem na transfer aktualnych trendów i wzorów dydaktycznych. Udział w wydarzeniu przekłada się na budowanie potencjału implementacji tych wzorów w IS na każdym poziomie studiów, dając tym samym możliwość przedyskutowania ograniczeń i szans związanych z ich stosowaniem oraz umożliwianie nawiązanie kontaktu z ekspertami w stosujących obszarach. Obszar przedmiotowy spotkania był zbieżny z ofertą dydaktyczną modułu **„Problemy społeczne i sprawy publiczne+ (studia I stopnia)** i części specjalizacyjnej **„Kapitał ludzki i rynek pracy i sprawy publiczne+ (studia II stopnia)**, planowane

jest to uruchomienie zajęć fakultatywnych poświęconych metodologii i zastosowaniom systematic reviews.

We wrześniu 2018 dr Anna Baczek-Dombi i dr Agata Komendant-Brodowska wzięły udział w II Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej **TechSpo'18: Władza algorytmów?** w Krakowie, na której zaprezentowały koncepcję projektu ACTISS. Zostały bardzo dobrze odbierane i pozwoliły na zainteresowanie projektem polskiego środowiska dydaktyków tzw. obliczeniowych nauk społecznych oraz rodzajem materiałów dydaktycznych z najnowszych prowadzonych w Polsce badań. Konferencja okazała się też rodzajem inspiracji do szczegółowego projektowania i rozwoju studiów **„Socjologia Cyfrowa+”**, pozwoliła na lepszą orientację w tematyce, możliwości współpracy interdyscyplinarnej i myślenia o sylwetce kandydata. Dzięki kontaktom nawiązanym w czasie konferencji udało się również pozyskać dwoje referentów na wykładowców **„Socjologii Cyfrowej+”**.

W czerwcu 2019 dr Agata Komendant-Brodowska i dr Katarzyna Abramczuk były uczestniczkami **„Symposium of Principles on Effective Teaching+”** organizowanego przez Wydział Psychologii symposium skierowanego do pracowników UW prowadzących zajęcia. Daje ono możliwość poszerzenia wiedzy z zakresu tworzenia nowych kursów, ich prowadzenia i metod ewaluacji studentów. Głównym celem symposium było upowszechnienie wiedzy na temat zasad, metod i technik, które mogą stosować nauczyciele akademicki, aby osiągnąć wysoką jakością efekty uczenia się i wysoki poziom zadowolenia studentów. W trakcie symposium wielu zaproszonych międzynarodowych ekspertów, m.in. Prof. Beth Morling (University of Delaware) and Prof. Melissa Beers (Ohio State University) przedstawiły oparte na dowodach zasady projektowania kursów, nauczania i uczenia się.

W lipcu 2019 grupa pracowników IS (dr Anna Baczek, dr Agnieszka Jasiewicz, dr Agata Komendant-Brodowska, dr hab. Sławomir Mandes, dr Justyna Pokojska, dr Małgorzata Sikorska oraz dr Marianna Zieleńska) wzięła udział w **szkoleniu przeprowadzonym przez Centrum Kompetencji Cyfrowych UW** zapoznającym z innowacyjnym projektowaniem zajęć metodą **„ABC Learning Design”**, w tym w bardzo interesujący sposób pokazującym powiązanie różnorodnych metod i form dydaktycznych ze sposobami systematycznego weryfikowania efektów uczenia się. Szkolenie było otwarte dla wszystkich pracowników IS UW, ale ze względu na jedyną dostępną wówczas termin w kalendarzu CKC UW zostały przeprowadzone w okresie gdy członkowie wykładowców przebywają już na urlopach. Pozostajemy jednak w kontakcie z Centrum i planujemy kolejne szkolenia z innowacyjnych metod planowania zajęć.

Wiedzą o wysokim poziomie dydaktyki jest tak naprawdę fakt, że na bazie i na potrzeby dydaktyki w IS UW, z inicjatywy jego kadry naukowej i jej siłami, **tworzone lub tłumaczone i przygotowywane do wydania są podstawowe podręczniki i zbiory tekstów** w zakresie historii myśli socjologicznej, współczesnych teorii socjologicznych, statystyki, metodologii i współczesnego społeczeństwa polskiego⁵. Prace te wykorzystywane są powszechnie w

---

⁵ Tłumaczenia podręczników: Babbie E. „Podstawy badań społecznych” PWN Warszawa 2003 i „Badania społeczne w praktyce” PWN Warszawa 2008; Lofland J. i in. „Analiza układow społecznych”, Scholar Warszawa 2009; „Współczesne teorie socjologiczne” Scholar Warszawa 2006 (wybór i opracowanie Aleksandra Jasińskiego, Lech M. Nijakowski, Jerzy Szacki, Marek Zieliński). Autorstwo podręczników: Nowicka E. „Wiat człowieka, wiat kultury” PWN Warszawa 2019 (wydanie 7), Lissowski G, J. Haman, M. Jasiński „Podstawy

nauczaniu socjologii i dyscyplin pokrewnych także poza Uniwersytetem Warszawskim. Równie dorobek badawczy kadry i doktorantów Instytutu Socjologii upowszechniany w formie monografii, publikacji w czasopiśmie i pracach zbiorowych oraz tłumacze literatury obcej zajmuje poczesne miejsce wśród lektur wykorzystywanych w nauczaniu socjologii i nauk społecznych w ogólnie, tak na UW, jak i w innych ośrodkach w Polsce.

Wysoki poziom kształcenia i zaangażowanie naszych wykładowców dostrzegane są także na samym Uniwersytecie Warszawskim. W listopadzie 2018 roku dr Agata Komendant-Brodowska otrzymała **Nagrodę Dydaktyczną Rektora UW**. Wyróżnienie to przyznawane jest od 2015 roku nauczycielom akademickim, którzy w pracy ze studentami wykorzystują nowatorskie metody nauczania. Kandydaci zgłaszani są przez dziekanów i kierowników jednostek prowadzących studia, a zgłoszenia oceniane są przez komisję, której przewodniczy prorektor ds. studentów i jako ci kształcenia i w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele studentów i doktorantów.

Innym przykładem doceniania wykładowców IS i ich wysokich kompetencji dydaktycznych jest zapraszanie ich jako prowadzących **zajęcia socjologiczne w innych jednostkach UW**. Stale współpracujemy z Instytutem Historycznym, Wydziałem Geografii i Studiów Regionalnych, Wydziałem Pedagogicznym. Nasi pracownicy prowadzą także co roku autorskie zajęcia na Wydziale Artes Liberales, również we współpracy ze specjalistami z innych dyscyplin, ciesząc się bardzo dużym zainteresowaniem i wysoko oceniane przez studentów AL. Rokrocznie kilku-kilkunastu pracowników Instytutu pełni rolę tutorów studentów Międzydziedzinowych Indywidualnych Studiów Społecznych i Humanistycznych (MISH UW), otaczając ich opieką naukową i promując ich prace dyplomowe, a czworo pracowników (w tym dwoje - dr Agnieszka Jasiewicz i dr Paweł Pojawański - aktualnie) pełni funkcję opiekunów lat na MISH. Dr hab. Małgorzata Głowacka-Grajper jest z kolei, już drugą kadencją, z-cy Dyrektora MISH ds. studenckich. Wiadczą to o dostrzeganiu na całym UW naszego zaangażowania w kwestie studenckie i dydaktyczne.

Konieczność jego poszerzenia i pogłębiania wiedzy i umiejętności. Dzięki współpracy z uczelniami zagranicznymi, kooperacji z partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego oraz dzięki uczestniczeniu w dodatkowych kursach, szkołach letnich, czy szkoleniach podnoszących kompetencje dydaktyczne. uważamy za oczywisty komponent pracy w Instytucie Socjologii. Ciągła wymiana doświadczeń i umiejętności pozwala nam na bieżąco poznawać nowe rozwiązania i sprzyja systematyzowaniu wiedzy. Znajduje to swoje odzwierciedlenie zarówno w nowo podejmowanych projektach badawczych naszych pracowników, jak i we wprowadzaniu przez nich nowych rozwiązań w zakresie dydaktyki.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

● Podstawowe dane o infrastrukturze dydaktycznej

Instytut Socjologii korzysta z pomieszczeń w budynku przy ul. Karowej 18. Znajdują się w nim następujące sale dydaktyczne: na parterze 18 (105,1 m²), na piętrze 22 (24,13 m²), na I piętrze sale 104 (48,3 m²) i 112 (48,9 m²), na II piętrze sale 201 (35,9 m²), 204A (27,3 m²), 205 (48,4 m²) i 212 (22,4 m²), na III piętrze sale 301A (16,86), 303 (28,9 m²), 304 (48,5 m²), 305 (25 m²)

---

statystyki dla socjologów. Scholar Warszawa 2008; Nowicka E., M. Głowacka-Grajper. Świat człowieka - świat kultury. Antologia tekstów klasycznej antropologii. Warszawa PWN; Giza A., M. Sikorska. Współczesne społeczeństwo polskie. PWN Warszawa 2012.

. pracownia dla doktorantów, 4 stanowiska, 305a (22,8 m²) i 315 (27,5 m²), a na IV pi trze sale 400 (33,6 m²), 403 (48,9 m²), 405 (28,1 m²), 406 (24,8 m²), 410 (23 m² . sala komputerowa), 411 (27,3 m² . sala komputerowa) i 412 (33 m² . sala komputerowa).

Razem jest 19 sal dydaktycznych o ỳ cznej powierzchni 687,8 m². W ca ỳm budynku jest dost pny internet (sie bezprzewodowa).

- **Pracownie komputerowe** - liczba stanowisk, oprogramowanie

W Instytucie Socjologii mamy 3 sale komputerowe (w ramach Pracowni Przetwarzania Danych), które znajduj si na IV pi trze budynku przy ul. Karowej. S to sale nr 410 (12 stanowisk komputerowych + jedno dla prowadz cego), nr 411 (12 stanowisk komputerowych + jedno dla prowadz cego) i sala nr 412 (12 stanowisk komputerowych). Ponadto na II pi trze budynku znajduj si 4 ogólnodost pne stanowiska komputerowe oraz 4 stanowiska dla laptopów. Wszystkie jednostki centralne w Pracowni Przetwarzania Danych IS UW maj dost p do przewodowego Internetu (LAN). Na komputerach zainstalowane s specjalistyczne pakiety statystyczne do ilo ciowej analizy danych takie jak: R, SPSS, Statistica. Ponadto na komputerach w sali 411 oraz tych ogólnodost pnych zainstalowano jest oprogramowania wspieraj ce proces analizy danych jako ciowych Atlas.ti.

- **Wyposa enie sal dydaktycznych**

Obecnie w 16 salach jest sprz t multimedialny. Dodatkowo, w 7 salach dydaktycznych zostaj zainstalowane telewizory LCD pod ỳczone do komputerów. Rzutniki wspópracuj zarówno z komputerami stacjonarnymi jak i z laptopami.

- **Fokusownia**

Sala nr 406 zostaj przystosowana do prowadzenie zogniskowanych wywiadów grupowych. Zainstalowany system audio-wizualny umo liwia zarówno bie cy podgl d jak i zapis prowadzonych wywiadów.

Warto doda , e w ostatnim czasie, dzi ki zaanga owaniu Prodziekana WFiS dra hab. S ỳawomira ỳodzi skiego, uda ỳo si . po wielu latach stara . wybudowa w naszej siedzibie na Karowej 18 **wind** , co znacznie podnios ỳ komfort u ytkowania budynku, nie tylko w ród osób z ograniczonymi mo liwo ciami ruchowymi, oraz zwi kszy ỳ dost pno zaj dla osób z niepe ỳnosprawno ciami. Dba ỳo o dost pno przejawia si tak e w tym, e w czasie kolejnych remontów brane s pod uwag potrzeby osób z niepe ỳnosprawno ciami (przystosowanie toalet, oczyszczenie ci gów komunikacyjnych na ka dym z pi ter). W roku 2017 **wyremontowany** zostaj i wyposa ony w nowe meble **pokój studentów** (tzw. sKanciapa+), który jest siedzib Zarz du Samorz du IS, ale pozostaje otwarty dla wszystkich studentów IS, w którym mog sp dza czas mi dzy zaj ciami, korzysta z komputera i drukarki, a nawet odgrza posi ỳek w mikrofalówce. Na pocz tku 2018 roku . dzi ki zaanga owaniu naszych studentów . IS otrzyma ỳ dofinansowanie w ramach Bud etu Partycypacyjnego UW na realizacj projektu **sOgród spo ỳeczno ciowy na Karowej+**, który . po zako czeniu koniecznego generalnego remontu zewn trznej elewacji i tarasu . zostaj zrealizowany w czerwcu 2019 roku. sOgród+ s ỳy nie tylko studentom i pracownikom Instytutu Socjologii, ale jest otwarty dla ca ỳej spo ỳeczno ci UW. W planach jest równie remont Sali wyk ỳadowej, która ma s ỳy zarówno celom dydaktycznym jak i naukowym (jako miejsce organizowania konferencji i seminariów b d posiedze ciaykolegialnych).

- **Biblioteka i zbiory biblioteczne**

Studenci Instytutu korzystaj ze zbiorów po ỳczonej Biblioteki Wydzia ỳu Filozofii i Socjologii UW oraz Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, która dysponuje bogatym zbiorem ksi ỳek i czasopism (

200 tys. vol. księek, 42 tys. czasopism i 15 tys. jednostek w zbiorach specjalnych). Biblioteka kompletuje 320 tytułów czasopism (159 zagranicznych i 151 krajowych). Czytelnia (ogólna i czasopism) ma 76 miejsc i prawie 4 tys. księek w zbiorze podręcznym. Jest czynna przez 6 dni w tygodniu w godz. 9.00.20.00. Biblioteka posiada także czytelnie zbiorów specjalnych. Komputerowy katalog on-line obejmuje nabytki od 1991 r. Biblioteka ma 12 stanowisk komputerowych do pracy własnej z bazami danych oraz dostęp do baz udostępnianych na serwerze Biblioteki Uniwersyteckiej. Niektóre zakłady Instytutu posiadają wyspecjalizowane księgozbiory własne, które udostępniane są pracownikom oraz zainteresowanym studentom. Coraz częściej jednak studenci Instytutu korzystają przede wszystkim z zasobów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, głównie anglojęzycznych baz on-lineowych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Instytut Socjologii odpowiada na oczekiwania otoczenia zewnętrznego, nawiązując współpracę z instytucjami samorządowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, działającymi na rynku firmami badawczymi, zróżnicowanymi środowiskami pracodawców poprzez udział we wspólnych badaniach, rozbudowany system praktyk, jak również staże kontakty z absolwentami Instytutu.

Instytut Socjologii, jako jeden z sześciu wydziałów Uniwersytetu Warszawskiego, jest uczestnikiem programu **„Aplikacyjne prace dyplomowe – skuteczny start zawodowy”**. Celem programu jest wspieranie współpracy pomiędzy uczelnią a jej otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez zachęcanie studentów do przygotowywania prac dyplomowych na zamówienie partnerów zewnętrznych. W ramach tego projektu IS podejmuje współpracę z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawa oraz z przedstawicielami firmy, której działalność obejmuje, między innymi, prace badawczo-rozwojowe w zakresie narzędzi badawczych z obszaru nauk społecznych. W czerwcu br. obroniona została praca magisterska napisana w ramach tego programu **„Motywacja w firmach rekrutacyjnych, na przykładzie CPL Jobs”**, której autorką jest Monika Bajkowska, a promotorem dr Julia Kubisa.

Poza bardziej sformalizowaną współpracą z otoczeniem zewnętrznym (w postaci udziału w programie **„Aplikacyjne prace dyplomowe”**) Instytut Socjologii od wielu lat intensywnie kooperuje z instytucjami, takimi jak organizacje trzeciego sektora czy z różnego rodzaju firmami badawczymi. Wśród przykładów wymieniłoby się 1) **Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”**, założoną i prowadzoną przez absolwentów Instytutu Socjologii, która współpracuje z IS w zakresie praktyk studenckich, jak również regularnie oferuje . wysoko cenione . zajęcia dydaktyczne o silnie praktycznym i aplikacyjnym charakterze; 2) **Pracowni Gier Szkoleniowych**, również założoną przez absolwentów Instytutu Socjologii, która . między innymi . przygotowuje i przeprowadza parokrotnie gry szkoleniowe dla uczestników Socjoszkoły, letniej szkoły organizowanej dla kandydatów na studia socjologiczne; 3) **Instytut Badań Edukacyjnych**, placówkę badawczą prowadzącą interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywności systemu edukacji w Polsce, która systematycznie oferuje staże dla studentów Instytutu, umożliwiając uczestniczenie w tworzeniu metodologii badań dotyczących uwarunkowań ekonomicznych edukacji, tworzenie i testowanie narzędzi oraz możliwość przeprowadzenia własnych analiz, jak również wspiera dyplomantów przygotowujących prace dyplomowe z zakresu socjologii edukacji, udostępniając, na przykład, zbiory danych z

realizowanych przez siebie projektów badawczych. Współpraca budowana jest także w ramach poszczególnych zajęć, głównie tych o charakterze empirycznym. Dla przykładu, w 2017 r., w ramach kursu „Społeczne środowisko demokratyczne i aktywność obywatelska+studenci zaprojektowali i przeprowadzili wywiady FGI w laboratorium agencji badawczej Millward Brown, korzystając z wsparcia profesjonalnego moderatora i zapoznając się z wyposażeniem, technikami i sposobem funkcjonowania profesjonalnej firmy badawczej.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewniana jest także dzięki **włączeniu studentów w prace i projekty badawcze prowadzone przez sam Instytut Socjologii**. Wśród najnowszych przykładów wymienić można projekty realizowane przez dra Mikołaja Lewickiego koncentrujące się na procesach urbanizacji w poszczególnych dzielnicach Warszawy i zachodzącym tam powolnym rozwoju gospodarczym, przemianach w sferze społecznych i form uspołecznienia. Raport z badań nad procesami urbanizacji Białołęki, opublikowany w kwietniu 2018 roku w serii Working Papers Instytutu Socjologii (cyklicznym wydawnictwie najlepszych prac studentów IS), „Nowa Ziemia Obiecana - raport badawczy na temat procesów urbanizacyjnych na Białołęce+spotkania z bardzo dużym zainteresowaniem władz samorządowych dzielnicy. Dr Lewicki prowadzi te zajęcia podczas których studenci przeprowadzają socjologiczne badania we współpracy oraz współokreślaniu celów badań przez podmioty zewnętrzne, organizacje (np. Narodowa Galeria Sztuki „Zachęta”, Orkiestra Sinfonia Varsovia) oraz, głównie mając na względzie, przedsiębiorstwa polskie (np. Pracownia Gier Szkoleniowych, LifeTube). Dzięki takim rozwiązaniom studenci są motywowani do pracy zespołowej nad projektem badawczym, który przynosi wymierne efekty służące diagnozie i wyzwalaniu rozwojowych badanych instytucji. Formuła zajęć ma na celu symulację procesu badawczego i współpracy ze zleceniodawcą, będącym partnerem badawczym, socjalizując studentów do pracy badawczej i ekspertów.

Innym przykładem jest uczestniczenie studentów w zajęciach dydaktycznych oraz stażach i praktykach oferowanych przez dr Annę Przybylską w ramach prowadzonym przez Instytutowe **Centrum Deliberacji**, projekcie „Nowe perspektywy dialogu: model deliberacji i narzędzia IT w procesach decyzyjnych+realizowanym we współpracy z Politechniką Warszawską, Związkiem Miast Polskich, Polskim Forum Osób Niepełnosprawnych, Fundacją Wolnego i Otwartego Oprogramowania oraz Studium Promocji MIT (projekt finansowany jest ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu „Innowacje Społeczne+”). W maju 2016 roku, w ramach tego projektu, zorganizowane zostały warsztaty „Warszawiacy deliberują+we współpracy z przedstawicielami warszawskich szkół ponadgimnazjalnych: XL LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. S. Łomskiego, XXI LO im. H. Kołłątaja, XXXIII LO Dwujęzyczne im. M. Kopernika, Technikum Poligraficznego im. Marszałka J. Piłsudskiego oraz XCIX LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Z. Herberta. Pierwsza część warsztatów odbyła się z wykorzystaniem platformy internetowej W Dialogu, ale dodatkowo zorganizowano dla uczestników projektu spotkania na Kampusie Centralnym UW.

Przez dwa lata trwały również, dofinansowany z Funduszu Innowacji Dydaktycznych UW - warsztat badawczy „Warszawska Praga a nowa kwestia miejska+ Polityki publiczne w warunkach kryzysu neoliberalizmu+pod kierownictwem dr hab. Małgorzaty Jacyno i z udziałem doktorantów Instytutu. W ramach zajęć podjęto współpracę z **Muzeum Pragi** oraz pracownikami **stołecznego Ratusza**. Wstępne wyniki tego dwuletniego projektu, realizowanego z udziałem studentów II stopnia, są oparte na wywiadach biograficznych z wieloletnimi mieszkańcami budynków

komunalnych na obszarze objętym tym Zintegrowanym Programem Rewitalizacyjnym, były następnie dyskutowane w trakcie warsztatów z mieszkańcami Pragi. Gotowy raport zostanie z kolei zaprezentowany w czerwcu tego roku, w kooperacji z Kantar Millward Brown, które zaoferowały go swoim w swojej siedzibie w Praskim Konieserze. W spotkaniu, które było adresowane do zarówno nowych jak i wieloletnich urzędników miejskich, działaczy lokatorskich oraz przedstawicieli organizacji społecznych, wzięli udział eksperci dr Łukasz Drozda (IPSiR UW), dr Łukasz Zaremba (IKP UW) oraz dr Mikołaj Lewicki z naszego Instytutu.

Stałym współpracownikiem IS UW jest **Muzeum Miasta Stołecznego Warszawy**, w którym studenci regularnie uczestniczą w dedykowanych im zajęciach z zakresu socjologii miasta. W roku akademickim 2018/19 dr Jarosław Trybuła, kustosz wystawy głównej, prezentował im np. dane zbierane przez mieszkańców i o mieszkańcach stolicy.

Na początku 2019 roku podpisaliśmy również umowę o współpracy z **Muzeum Historii Żydów Polskich i POLIN**. Już wcześniej zorganizowaliśmy zajęcia dla naszych studentów (nie tylko eksponaty Muzeum POLIN oczami gości), którzy zgodnie z prośbą ze strony POLIN porządkowali i kodowali dane pochodzące z wpisów osób zwiedzających muzeum. Efekty tego eksploracyjnego projektu zostały zaprezentowane przez studentów, dając im jak istotne do wiadomości komunikowania wyników interesariuszom zewnętrznym, m.in. przedstawicielom muzealnego Działu Badań i Działu Komunikacji. Posłużymy się do przygotowania scenariusza kolejnych zajęć, seminarium badawczego Muzeum POLIN jako znak i miejsce w przestrzeni miasta, które będzie realizowane w roku akademickim 2019/20. W tym miejscu warto zaznaczyć, że niezależnie od bardzo dobrze układającej się współpracy i wzajemnego zainteresowania obydwu stron jej kontynuacja. Proces przygotowywania umowy był bardzo długi ze względu na konieczność konsultowania jej z różnymi szczeblami władz na Uniwersytecie oraz prawnikami, zarówno Uniwersyteckimi, jak i POLIN. Z jednej strony, jest to zrozumiałe, z drugiej jednak przykład tego, jak wiele czasu i zaangażowania wielu osób wymaga sfinalizowanie formalnej umowy o współpracy. Nasze doświadczenie wskazuje, że o wiele szybciej i w bardziej elastyczny sposób można nawiązać długotrwałą kooperację z zewnętrznym aktorem przy wykorzystaniu nieformalnej sieci kontaktów społecznych.

Instytut Socjologii jest również częścią interdyscyplinarnego laboratorium badawczego Uniwersytetu Warszawskiego **DELab UW**, w ramach którego realizowane są projekty dotyczące społeczeństwa i gospodarki cyfrowej oraz wyzwania, przed jakim stoi społeczeństwo w dobie zmian technologicznych, a który to tworzy platformę współpracy pomiędzy akademią, biznesem i instytucjami publicznymi. Wśród sztandarowych działań DELab UW znajdują się projekty realizowane w ramach europejskiego programu Horyzont 2020, w tym trwający od 2016 roku projekt sChain React. Zwiększenie wiadomości społecznej wobec powiązanej korporacji z MP+ Socjologowie z IS UW działający w DELab UW realizują te projekty w partnerstwie z otoczeniem zewnętrznym, w tym we współpracy z przedstawicielami biznesu (jak choćby Polpharma czy Gumtree), czy organizacjami polityki publicznej, np. z Fundacją Przedsiębiorczości Kobiet. Podejmowane działania owocują realizacją projektów społecznych, dotyczących przyszłości rynku pracy i sytuacji rozmaitych grup społecznych w dobie rewolucyjnych zmian technologicznych. Wśród nich znalazł się m.in. Projekt sAktywni+. Przyszłość rynku pracy realizowany na zlecenie firmy Gumtree, w ramach którego przeanalizowana została kondycja współczesnego rynku pracy w obliczu postępującej

automatyzacji i robotyzacji. Wnioski z przeprowadzonych badań obejmują prognozy bezpieczeństwa zatrudnienia pracowników rozmaitych sektorów rynku, w tym analizy umiejętności jakie będą wymagane od pracowników poszczególnych zawodów w niedalekiej przyszłości.

Już istnieją cele współpracy z otoczeniem zewnętrznym, jak również planowane poszerzenie współpracy o kolejne instytucje badawcze, organizacje trzeciego sektora, czy administrację publiczną, będą sprzyjały włączaniu studentów w projekty badawcze realizowane we współpracy z aktorami zewnętrznymi, jak również otwierają możliwość podejmowania kooperacji przy aplikacyjnych pracach dyplomowych.

W zeszłym roku, przygotowując koncepcję nowego kierunku studiów (Socjologia cyfrowa⁶) przeprowadziliśmy **konsultacje z przedstawicielami środowiska biznesowego**, mające na celu zmapowanie potrzeb pracodawców, potencjalnie zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów socjologii. W tym celu przeprowadzono 7 pogłębionych wywiadów eksperckich, w toku których przedstawione zostały oczekiwania pracodawców i ich refleksje na temat przygotowania absolwentów różnych kierunków studiów do wykonywania powierzonych im obowiązków. Wśród rozmówców znaleźli się pracownicy i manager firmy zarządzających projektami z zakresu IT (3 wywiady), key account manager i pracownik dużej firmy badawczej (2 wywiady) oraz manager i pracownik portalu rekrutującego pracowników (2 wywiady). Przeprowadziliśmy również wywiady kwestionariuszowe z rekruterami i pracownikami firm z branży HR (łącznie 15 wywiadów). Rozmowy te miały na celu zbadanie punktu widzenia pracodawców (a w ich imieniu osób nadzorujących procesy rekrutacyjne) i pozyskanie informacji o kandydatach przystępujących do procesów rekrutacji. Ich mocnych i słabych stronach, ewentualnie brakach w poszukiwanych kompetencjach, a także kierunkach doskazywania nowych pracowników, podejmowanych przez pracodawców. Z wywiadów wynika, że pracodawcy odczuwają niedosyt specjalistycznych kompetencji wśród kandydatów ubiegających się o pracę w ich firmach. Szczególnie brakuje im umiejętności analitycznego myślenia i całościowego, problemowego spojrzenia na zjawiska społeczne z wykorzystaniem zasobów dostępnych informacji. Rozmówcy sami przyznali te, że jako przedsiębiorcy sdu o liczbę, ale nie bardzo wiedzą po co i jak wiedza potrzebna dla realizacji celów firmy można z tego wydobyć. Wskazuje to, że wyposażeni w gruntowną wiedzę metodologiczną, a przy tym otwarci na nowe technologie absolwenci socjologii mogą sprostać oczekiwaniom współczesnego rynku pracy. W oczach rekruterów niezwykle cenne okazały się te kompetencje m. in. komunikacyjne oraz, z jednej strony, samodzielność i odpowiedzialność za powierzone zadania. z drugiej, umiejętność pracy w zespole, także z różnicami kulturowymi czy etnicznymi. Z punktu widzenia pracodawców nie bez znaczenia pozostaje również otwartość na nowe kierunki rozwoju i gotowość do ewentualnego przekwalifikowania się. Wśród pozostałych umiejętności znalazły się m. in. programowanie (znajomość programu R i/lub Python), umiejętność obsługi programów z pakietu Office, a także kompetencje z zakresu design thinking, które uczą patrzenia na problem badawczy z wykorzystaniem szerszej ramy interpretacyjnej. Wszystkie te dane i obserwacje są dla nas niezwykle cenne ponieważ. obok informacji gromadzonych dzięki dyskusjom wewnątrz Instytutu, między wykładowcami i studentami. daj nam konkretne wskazówki w odniesieniu czy to do modyfikacji programu, czy oferowania większej liczby zajęć,

---

⁶ Patrz pkt. 10.

które pozwalająby osiągać po danych efekty uczenia się. Będą też analizowane przez Komisję Dydaktyczną IS, będąc podstawą do dyskusji o warty wprowadzania korekt i modyfikacjach programów nauczania, jak również w tym zasobem przy projektowaniu nowych kierunków studiów.

Pracownicy Instytutu biorą także regularnie udział w posiedzeniach **Konferencji Instytutów Socjologii**, na których, poza rodzowo-kwestiami organizacyjnymi i problemami administracyjnymi (np. związanymi z reformami i zmianami w prawie o szkolnictwie wyższym) dyskutowane są także kwestie programowe i związane z jakością nauczania socjologii.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia w IS UW odbywa się w kilku wymiarach: prowadzenia zajęć po angielsku na II stopniu studiów, wyjazdach na wymiany **Erasmus** i inne **programy międzynarodowe** studentów I i II stopnia (w ostatnich latach w wymianach międzynarodowych udział wzięło spośród studentów IS UW: 2019 - 13 osób, 2018 - 18 osób, 2017 - 19 osób, 2016 - 11 osób), przyjazdach studentów z wymian międzynarodowych Erasmus i innych (2019 - 16, 2018 - 16, 2017 - 10, 2016 - 10), uczestnictwa studentów IS UW w praktykach międzynarodowych Erasmus+, uczestnictwa wykładowców IS UW w mobilności międzynarodowej Erasmus+ Teaching, uczestnictwa pracowników administracji IS UW w mobilności międzynarodowej Erasmus+ Staff Mobility.

Zasady rekrutacji naszych studentów **do programu** mobilności studenckiej **Erasmus+** zorganizowane są wg następujących kryteriów. Na początku stycznia odbywa się spotkanie informacyjne, na którym podane są wszelkie informacje związane z rekrutacją, uczelniami, terminami i możliwościami odwołania się. Maksymalna liczba punktów, jaką kandydatka/kandydat mogą uzyskać podczas rekrutacji wynosi 100 punktów. Przydzielane są one w następujący sposób:

- Wyniki w nauce z zajęć studiów: maksymalnie 50 punktów za średni 5.0
- Uczestnictwo w zajęciach w języku obcym 25 punktów (0 pkt - brak uczestnictwa, 25 pkt - uczestnictwo)
- Umiejętności językowe max. 15 punktów (C1 egzamin - 15 pkt, B2 egzamin - 10 pkt, lektoraty B2 - 5 pkt lub odpowiadające poziomu certyfikaty)
- Pisemne uzasadnienie (list motywacyjny) chęci wyjazdu 10 punktów - można wskazać 3 uczelnie i uszeregować je w kolejności.

Podania ocenia trzyosobowa Komisja kwalifikacyjna w skład której wchodzi: wicedyrektor ds. dydaktycznych (przewodnicząca Komisji), Koordynatorka ds. mobilności międzynarodowej dr Julia Kubisa oraz Przedstawiciel samorządu studenckiego. Na stronie internetowej IS UW podane są również warunki, terminy i możliwości odwołania się od decyzji Komisji kwalifikacyjnej.

Aktualna **lista uczelni partnerskich** Instytutu Socjologii UW w ramach programu Erasmus: **Austria** - Universität Wien, **Czechy** - Masarykova Univerzita, **Francja** - Université de Bordeaux, Université Grenoble Alpes, Université Côte d'Azur, Université Vincennes Saint-Denis, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Université de Poitiers, **Hiszpania** - Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universidade da Coruña, Universidad Carlos III de Madrid, **Niemcy** - Universiteit Utrecht, Technische Universität Berlin, Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Bielefeld, Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Albert Ludwigs

Universität Freiburg, Johannes-Gutenberg-Universität Mainz, Ludwig-Maximilians-Universität München, Norwegia . Universitetet i Tromsø, **Portugalia** . Universidade do Minho, Universidade Nova de Lisboa, **Słowenia** . Univerza v Ljubljani, **Szwecja** . Göteborgs Universitet, Lunds Universitet, Malmö högskola, Umeå Universitet, **Wielka Brytania** . Leeds Beckett University, **Włochy** . University of Cagliari, Università degli Studi "G. d'Annunzio" Chieti-Pescara, Università degli studi di Napoli Federico II, Università degli studi di Napoli Federico II, Università degli Studi di Roma "La Sapienza", Università degli Studi di Salerno.

Socjologiczne zajęcia w języku angielskim (na poziomie B2+), jako obowiązkowy element programu studiów II stopnia, zaistniały w Instytucie wraz z dostosowaniem programów studiów do wymogów Polskim Ram Kwalifikacji w 2011 roku. Od tego czasu rokrocznie pracownicy zgłaszają fakultety w języku angielskim, w których . poza studentami naszego Instytutu czy studentami innych jednostek UW, którzy je realizują jako zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG), biorą w nich także udział studenci zagraniczni przyjeżdżający do nas w ramach programów wymiany. Dzięki do tego, by liczba zajęć pozwalających zrealizować w semestrze 30 ECTS co oznacza, że co roku mamy kilkanaście, zróżnicowanych tematycznie, kursów po angielsku (ich pełna lista na rok akademicki 2019/20 znajduje się w tabeli 6 w załączniku 1). Po kilku latach funkcjonowania tego rozwiązania możemy stwierdzić, że wykładowcy coraz chętniej zgłaszają takie kursy bardzo chwalebnie sobie poziom pracy i zaangażowania uczestniczących w nich studentów. Niewątpliwie sprzyja temu fakt, że dominującym językiem socjologii jest właśnie angielski, zdecydowana większość pracowników bierze udział w międzynarodowych konferencjach, coraz częściej publikuje po angielsku, ale także wyjeżdża na zagraniczne stypendia (połączone czasem z prowadzeniem zajęć za granicą), dzięki czemu poziom kompetencji językowych pozwala im bez problemów prowadzić socjologiczne warsztaty, konwersatoria i seminaria w języku angielskim. Do wiadomości to zachęca nas do coraz poważniejszego planowania otwarcia programu studiów II stopnia w języku angielskim. W przypadku programu I stopnia zajęcia w języku angielskim nie są obowiązkowe, choć zgłaszany jest co roku przynajmniej jeden fakultet w języku obcym, dzięki czemu zainteresowani studenci mogą z tej opcji skorzystać .

Staramy się również wykorzystywać okazje związane z **udziałem zagranicznych naukowców** w projektach badawczych realizowanych w Instytucie do zapraszania ich do gościnnych wykładów czy udziału w seminariach naukowych. W październiku 2018 roku, we współpracy z Instytutem Studiów Społecznych UW, zorganizowali my wykład prof. Robin Wagner-Pacifici z New School for Social Research (Nowy Jork, USA) **Our Age of Crisis: Donald Trump's Elongated Rupture as Elusive Event**. W roku akademickim 2019/20 seminarium Heritage, Decoloniality, Practice: A Global Perspective oraz w trakcie projektu badawczego **Museums and Social Interventions** gdzie współprowadzone przez naukowców z Uniwersytetu Amsterdamskiego, Uniwersytetu w Aarhus i Uniwersytetu w Coimbra, którzy współpracują z Instytutem Pracowni Badania Pamięci Społecznej w ramach trzyletniego projektu Horyzont 2020 European Colonial Heritage in Entangled Cities (ECHOES), w którym IS UW jest polskim partnerem.

W czerwcu br. dr Muhammad Younis z Forman Christian College University wygłosił wykład **Kashmir and Uncertainties: Dynamics of Conflict Between India and Pakistan**. Wydarzenie to było zorganizowane w ramach projektu Memory Across Borders: Dealing with the Legacy of Disputed Territories przez Instytut Socjologii i Instytut Stosunków Międzynarodowych UW.

Równie **pracownicy IS UW wyjeżdżają na zagraniczne uczelnie jako wykładowcy gościnni**. Dr hab. **Joanna Wawrzyniak** blisko trzy z ostatnich siedmiu lat spędziła na zagranicznych stażach, połączonych z prowadzeniem zajęć, w **European Institute University**, Department of History and Civilization (Wjomy); Imre Kertész Kolleg of the **Friedrich Schiller University Jena** (Niemcy); Herder Institute for Historical Research on East Central Europe (Marburg, Niemcy); School of History of the Freiburg Institute of Advanced Studies, **Albert Ludwig University of Freiburg** (Niemcy). Joanna Wawrzyniak jest też obecnie recenzentką zewnętrznych prac magisterskich na **Uniwersytecie Aarhus** (2018-22).

Od 2015 roku dr hab. **Marta Bucholc** jest zatrudniona w **Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn** w Niemczech, gdzie – poza intensywną pracą naukową i badawczą – prowadzi po niemiecku i po angielsku zajęcia z zakresu socjologii ogólnej, socjologii prawa i teorii socjologicznej dla studentów tamtejszego Instytutu Nauk Politycznych i Socjologii oraz Wydziału Prawa (Postcolonial Social Theory: An Introduction, Rechtsanalyse als Kulturforschung, Einführung in die Rechtssoziologie, Georg Simmel: Impressionist der Soziologie, Normative Ordnungen in der globalen Welt, Soziologie der Intellektuellen, Recht und Gedächtnis).

Dr **Julia Kubisa**, koordynator ds. Erasmusa wyjechała pięciokrotnie (między 2015 a 2019) jako guest lecturer, (w tym dwa razy korzystając z programu Erasmus+ Teaching Mobility) do Department of Sociology and Work Science, **University of Gothenburg**. W maju 2015 roku była też guest lecture w OstEuropa Institute, **Freie Universität Berlin**.

Dr hab. **Aleksandra Grzymała-Kazłowska** w latach 2013-15, przebywała w ramach stypendium Marii Skłodowskiej-Curie na **University of Birmingham**, prowadziła zajęcia metodologiczne dla doktorantów z *Doctoral Researchers Diversity Network*, a w ramach programu magisterskiego *Migration, Superdiversity, Policy and Practice* opiekowała się studentami licencjackimi i badaczami-praktykami. Z kolei w latach 2015-17, również na University of Birmingham, prowadziła wykłady i ćwiczenia na studiach licencjackich w ramach kursów: *Global Societies, Data Analysis and Research Design, Social Divisions, Social Issues and Social Policy at Social Policy*, a na studiach magisterskich w ramach kursów: *Sectors and Services in British Social Policy, Globalisation and Governance*.

W semestrze zimowym 2019/20 dwoje pracowników przebywa na uczelniach zagranicznych. Dr **Wojciech Rafałowski** jest na stypendium Fulbright Senior Award na **Washington University in St. Louis**, gdzie ma okazję obserwowania metod nauczania statystyki na amerykańskim uniwersytecie. Z kolei dr hab. **Przemysław Sadura**, jako laureat Programu stypendialnego im. Bekkera NAWA, współprowadzi z prof. Anne White zajęcia w **University College London**, School of Slavonic and East European Studies.

W listopadzie br. dr hab. **Joanna Konieczna-Sałamatin**, jako short-term lecturer, będzie prowadziła zajęcia w Jenie na zaproszenie **Aleksander Brueckner Zentrum**. Przy tej okazji warto wspomnieć, że szczególnie krótkie wyjazdy (nie obejmujące całego semestru) – niezależnie od swojej wartości jako sposobu na umiędzynarodowienie kadry dydaktycznej – są również mocno problematyczne od strony formalnej, co jest jednym z przyczyn dla których pracownicy niechętnie się na takie rozwiązania decydują. Pojawia się tu bowiem problem znalezienia zastępstwa dla studentów w Instytucie Socjologii, z którymi dana osoba ma zajęcia, jak również konieczność

wystąpienia o urlop z UW na czas wyjazdu (nawet jeżeli trwa dwa tygodnie). Niewątpliwie jest to okoliczność, która co najmniej nie zachęca do podejmowania takich krótkoterminowych wyjazdów.

W kontekście umiędzynarodowienia działalności dydaktycznej nie bez znaczenia jest fakt, że również pracownicy sekretariatu studenckiego dążą do podnoszenia swoich kompetencji językowych (uczestnicząc w, organizowanych przez Uniwersytet, kursach językowych) oraz wiedzy o funkcjonowaniu administracyjnych sekcji ds. studenckich na zagranicznych uczelniach, korzystając z możliwości wyjazdów w ramach programu Erasmus+ (np. w zeszłym roku Joanna Caban z sekretariatu dydaktycznego przebywała na kilkudniowym szkoleniu na Uniwersytecie Sewilli w Hiszpanii).

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Naszym celem jest wyposażenie studentów w umiejętności, które pozwolą im odnaleźć się w warunkach zmieniającego się rynku pracy, który coraz rzadziej przybiera formę zatrudnienia jednozawodowego, przekształcając się w zaangażowanie projektowe, w których wiele różnych zadań z obszaru rozmaitych specjalności. Dlatego kładziemy nacisk na tzw. **kompetencje miękkie**. Wśród nich podstawowe znaczenie ma umiejętność zaplanowania i przeprowadzenia całego procesu badawczego, na którą składa się nie tylko zdolność do wyobrażenia sobie konkretnych wyzwań badawczych, ale również zorganizowania pracy zespołu badawczego i zarządzania nim. Umiejętności te rozwijane są poprzez dedykowane temu przedmioty, takie jak *Warsztat/ projekt badawczy*, które stwarzają studentom praktyczną możliwość regularnego uczestnictwa w grupowych studenckich projektach badawczych (kryterium ich zaliczenia jest wyjątkowo przygotowanie pisemnych i ustnych raportów z prac badawczych wykonanych w zespołach zadaniowych). Stosowanie metody dydaktycznej, jak jest praca w zespołach zadaniowych ma umożliwiać rozwijanie kompetencji interpersonalnych, które kształtuje się i wykorzystuje wyjątkowo podczas pracy zespołowej: komunikacji i gotowości do dzielenia się wiedzą, otwartości na nowe idee i umiejętność wykorzystywania potencjału wszystkich członków zespołu zadaniowego, zdolności do poszukiwania porozumienia i kompromisu, podejmowania decyzji kluczowych z punktu widzenia przebiegu projektu i brania za te decyzje odpowiedzialności. W ten sposób absolwenci IS są wyposażeni zarówno w umiejętności niezbędne przyszłym liderom zespołów badawczych, jak i kompetencje, które pozwolą im być wartościowymi członkami takich zespołów.

Wsparcie studentów w uczeniu się i rozwoju naukowym realizowane jest również dzięki dwóm **dotacjom projektowym**, jakie w ostatnich latach miały do dyspozycji Instytut Socjologii. W roku 2014 otrzymaliśmy z MNiSW, w konkursie na najlepsze dostosowanie programów studiów II stopnia do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, dotację w wysokości miliona złotych, a w roku 2017 dwuletni dotację podmiotów⁷ (określaną jako PIK - Program Indywidualizacji Kształcenia) w wysokości 102 tysięcy złotych. Środki z obydwu dotacji były wykorzystywane wyłącznie w celach związanych z dydaktyką. Trzy najważniejsze **obszary wsparcia studentów**, które mogliśmy wzmocnić i rozwinąć dzięki dotacjom to:

---

⁷ Była to dotacja jak UW otrzymała z MNiSW za zrekrowanie maturalystów o bardzo dobrych wynikach maturalnych.

a) **warsztaty i wyjazdy badawcze** przeznaczone dla studentów, mające na celu podniesienie poziomu kształcenia w Instytucie Socjologii UW, poprzez umożliwienie studentom uczestnictwa w badaniach, obserwacjach terenowych oraz w dyskusjach problemowych realizowanych w terenie. Wzór wniosku, szczegółowe zasady przyznawania dofinansowania oraz sprawozdanie merytoryczne z realizacji PIK w latach 2017-19 są w załącznikach F, G i H.

Badania terenowe są stałym elementem nauczania socjologii, nie tylko na II, ale również na I stopniu, w naszym Instytucie, ale dzięki dodatkowym środkom finansowym ta forma dydaktyczna mogłaby być przez nas w ostatnich latach znacznie rozwinęta. Jest to szczególnie cenne do wiadomości, które pozwala na pogłębienie tak istotnych umiejętności jak projektowanie i monitorowanie przebiegu całego procesu badawczego, planowanie podziału pracy w zespole zadaniowym, współpraca w grupie, czy komunikowanie się z osobami spoza środowiska akademickiego. Wymiernym efektem warsztatów badawczych są nie tylko raporty, których wyniki mogą służyć interesariuszom zewnętrznym (np. władzom samorządowym, przedsiębiorstwom), ale również wartościowe, nagradzane prace dyplomowe.

Taka forma zajęć jest ceniona zarówno przez studentów, dla których ważne jest gromadzenie bogactwa do wiadomości badawczych z zastosowaniem różnorodnych podejść teoretycznych i metodologicznych, jak i przez pracowników, którzy mogą wychować studentów w prowadzone przez siebie projekty, efektywnie łącząc obydwa - naukowy i dydaktyczny - elementy naszej pracy na uczelni.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji wyjazdowych projektów badawczych, dofinansowanych w ramach Programu indywidualizacji Kształcenia, znajduje się w załączniku H.

b) Dwa **konkursy dla studentów**, przede wszystkim II stopnia: **minigrant** na badania związane z pracami magisterskimi oraz **konkurs publikacyjny** (zasady obydwu konkursów w załącznikach D i E). O ile wyjazdy badawcze są praktykowane w Instytucie Socjologii od dawna (choć dopiero dzięki środkom z dotacji projektowych możliwe było faktyczne ich rozwiniecie), o tyle organizacja regularnych (dwie edycje w roku) konkursów dla studentów byłaby niemożliwa bez dodatkowego wsparcia finansowego. Minigranty pozwalają studentom realizować badania na potrzeby pracy magisterskiej, które nie ograniczają się tylko do Warszawy i jej najbliższych okolic, z kolei konkurs publikacyjny, zaprojektowany przez członka komisji dydaktycznej dr. Mikołaja Lewickiego ma na celu rozwiniecie serii Working Papers IS, która w systematyczny sposób będzie prezentowała najlepsze i najciekawsze prace (dyplomowe czy badawcze) autorstwa studentów Instytutu, wspierając w ten sposób ich potrzeby, rozwijając ambicje i pozwalając na nabywanie ściśle akademickich umiejętności.

Obydwa konkursy zostają bardzo dobrze przyjęte przez studentów. Po pierwszej edycji, bazując na nowych doświadczeniach Komisja Dydaktyczna, odpowiedzialna za przeprowadzenie konkursów doprecyzowała zasady tak byśmy mieli pewność, że wszystkie zgłoszone prace oceniane są w sposób nie tylko merytoryczny, ale też przejrzysty i dla uczestników i dla jurorów (którymi są wybrani członkowie Komisji Dydaktycznej). Zgłaszane są zarówno prace dyplomowe, prace egzaminacyjne, eseje, jak i raporty z badań, czego najlepszym przykładem jest pierwsza zwycięska praca „Procesy urbanizacyjne na warszawskiej Białołęce”. Co więcej, obydwa konkursy - ku naszemu szczególnie zadowoleniu - mają silnie motywujący charakter. Troje autorów „Procesów urbanizacyjnych” zostało doktorantami w Instytucie Socjologii, a autor jednej z

dofinansowanych magistrantem prac magisterskich zostały tym roku przyjęte do nowo powstałej Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych na UW.

Wydaje się więc, że ten system wspierania studentów spełnia swoją rolę. Wyróżniania najlepszych, wspierania w rozwoju i realizacji ambicji naukowych. Co nie znaczy jednak, że nie wymaga dalszego dopracowania i ulepszenia. W gronie Komisji Dydaktycznej dyskutowany jest np. pomysł zorganizowania warsztatów z przygotowywania i pisanie wniosków o dofinansowanie badań, tak by wspierała studentów w rozwijaniu tych ważnych umiejętności.

c) **Udział studentów i doktorantów w konferencjach**, mający na celu wdrożenie ich w krajową i międzynarodową działalność socjologów, poprzez aktywne uczestnictwo np. w Kongresie Międzynarodowej Socjologii w Krakowie (w przypadku studentów) oraz w kongresach European Sociological Association (w przypadku doktorantów). Uczestnictwo w tego rodzaju wydarzeniach pozwala poznać najnowsze trendy współczesnej socjologii, ale także daje możliwość reprezentowania naszego Instytutu na arenie krajowej i międzynarodowej, co przyczynia się do zwiększenia rozpoznawalności zarówno Uniwersytetu Warszawskiego, jak i IS a dzięki temu pozytywnie wpływa na jego prestiż międzynarodowe. Przedkładając udziałem w konferencji studenci konsultują i wicz swoje prezentacje na zajęciach prowadzonych w Instytucie, szczególnie na seminariach dyplomowych, dzięki czemu mają okazję usłyszeć wcześniej krytyczne uwagi i komentarze, które umożliwiają im wprowadzenie koniecznych korekt, ale dają też do wiadomości reagowania na dyskusję wokół swojej prezentacji czy umiejętności radzenia sobie ze stresem w sytuacji publicznego wystąpienia.

Do wiadomości zdobyte dzięki uczestniczeniu w konferencjach i kongresach dają też studentom motywację do podejmowania własnych inicjatyw. Bardzo aktywne jest **Koło Naukowe Chi-Kwadrat**, które działa w IS już 15 lat, a które organizuje wykłady ze specjalistami z firm badawczych, warsztaty metodologiczne, jak również realizuje rokrocznie własne badania, również na zlecenie aktorów zewnętrznych. Wśród zorganizowanych w ostatnich tylko trzech latach przedsięwzięć można wymienić **Warsztaty metodologiczne o procesie planowania badań i kwestiach etycznych** (prelegentką była dr hab. Anna Giza), **Skonsumuj wiedzę**. Weekend **Badacza o tajnikach przygotowania i realizowania badań fokusowych oraz o komunikacji marek** (z udziałem Julii Jarodziej z zbadaj.to, Agnieszki Brytan-J drzejowskiej z Atena Research i Michała Lutostockiego z Kantar Polska), **Nowe technologie w nauce i biznesie** (dr Justyna Pokojka z IS oraz z Kantar Polska). Chi-Kwadrat przeprowadziło te trzy lata temu, zakończone raportem, badanie użytkowników połączonych bibliotek WFiS, IFiS PAN i PTF, a w roku akademickim 2018/19, we współpracy z Biurem ds. Wspomagania Rozwoju UW badania dotyczące zainteresowania studentów nowymi kierunkami studiów, przygotowanymi w ramach Programu Zintegrowanego Rozwoju UW. Wyniki tych badań były potem wykorzystywane w działaniach promocyjnych nowych kierunków. W maju 2019 roku Chi-Kwadrat oraz **Koło Naukowe Socjologii Jako Ciowej i Zarząd Samorządu Studentów IS** zorganizowały te jednodniowe studenckie konferencje **Zalogowani bo badania**, która ogniskowała się wokół problematyki interdyscyplinarnych badań społecznych w sieci oraz wpływu nowych technologii na społeczeństwo. Wystąpienia na niej miało ponad dwudziestu studentów z UW, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Białostockiego oraz Uniwersytetu Łódzkiego, a dodatkowymi prelegentami byli dr hab. Renata Wójcik (p.o. Dyrektora IS UW) oraz dr Michał Lutostocki

(Kantar). Organizatorom konferencji udało się to pozyskać, jako jednego z partnerów wydarzenia, Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii (PTBRiO).

Niezwykle ważnym, jeśli nie najważniejszym, zbiorowym aktorem współpracą z którym jest stałym elementem charakterystyki Instytutu Socjologii UW jest **Zarząd Samorządu Studentów IS** oraz cała społeczność studencka. Rokrocznie ZSS organizuje również poza oficjalnymi dniami adaptacyjnymi, jakie są na Uniwersytecie przeznaczane dla osób rozpoczynających studia i szkolenia dla nowych studentów: z obsługi Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOSa), z rejestracji rejonowej (obowiązującej w przypadku takich zajęć jak w/w, lektoraty czy zajęcia ogólnouniwersyteckie), ale również przepisów prawnych, w tym aktualnego Regulaminu Studiów UW. Nie do przecenienia jest też rola ZSS w integrowaniu studentów poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń, wśród których bodaj najcenniejszym jest Wigilijna Aukcja na Karowej. Jest to inicjatywa, która wprawdzie nie ma akademickiego charakteru, ale doskonale pokazuje społeczną wrażliwość i empatię studentów socjologii. Z inicjatywy naszych studentów zorganizowano już po raz pierwszy w 2009 roku. W pierwszym roku zebrane środki przekazano na rzecz Domu Małego Dziecka przy ul. Nowogrodzkiej w Warszawie, natomiast w kolejnych latach beneficjentem została Fundacja SYNAPSIS, zajmująca się wspieraniem i leczeniem osób dotkniętych autyzmem. Wigilijna Aukcja na Karowej stała się dla społeczności naszego Instytutu ważnym wydarzeniem, organizowanym przez kolejnych członków Zarządu Samorządu Studentów, a także dobrą wzorem dla studentów z innych jednostek UW, które w kolejnych latach zaczęły się do niej przyłączać.

Ważne dla nas jest również to, że stały kontakt z Instytutem utrzymują jego absolwenci, czego najbardziej spektakularnym przykładem w czerwcu 2016 roku było zorganizowanie przez Stowarzyszenie Absolwentów i Studentów **SKarowa**+spotkania absolwentów IS z okazji obchodów 200-lecia UW. Zarząd Stowarzyszenia wykonał wówczas tytaniczną pracę zarówno przy zapewnieniu spotkania stosownej oprawy, jak i budując bazę kontaktów absolwentów, która pozwoliła zgromadzić ponad 400 osób.

Wysoki poziom obsługi spraw studenckich nie byłby możliwy bez wielkiego zaangażowania osób zatrudnionych w **sekretariacie dydaktycznym IS UW**. Panie z administracji nie tylko obejmują kompetentną opiekę prace związane z tokiem studiów, ale prezentują przy tym wiele życzliwości wobec studentów. Systematycznie też dążą do podnoszenia swoich kompetencji z zakresu spraw pozostających w ich ramach obowiązków. Tylko w ostatnich czterech latach uczestniczyły w:

- a) Szkoleniach . **Wybrane zagadnienia postępowania administracyjnego w szkole wyższej+**, **Szkolenia dla członków Komisji Stypendialnych+** (rocznie), **Radzenie ze stresem+**, **Substancje psychoaktywne+**, **Szkolenie z zakresu zachowania w sytuacji kryzysowej dla pracowników Dziekanatów+**, **Dobre komunikowanie się +**, **Asertywność . jak przyjmować krytykę +**, **Ogólne zasady i procedura rekrutacji na studia na rok akademicki+(rocznie)**, **Jak radzić sobie ze zmianami, realizacja ZIP+**
- b) Kursach . **Arkusze kalkulacyjny Excel dla początkujących+**, **Letni, intensywny kurs języka rosyjskiego+**, **Kurs pierwszej pomocy przedmedycznej+**, **Angielski poziom A2++**
- c) Konferencjach dla pracowników dziekanatów . **Nowe rozwiązania informatyczne w zmieniającym się świecie akademickim+**, **Ogólnopolskie Forum Dziekanatów+**, **Ogólnopolskie Forum Dziekanatów+**

Instytut Socjologii, podobnie jak cały Uniwersytet Warszawski, stara się zapewnić przejrzystą politykę przeciwdziałania dyskryminacji, czemu służyło stworzenie przez Rektora UW, w 2011 roku, funkcji **Ombudsmans** . Rzecznika Akademickiego. Rolą Ombudsmans jest wspieranie pracowników i studentów w rozwiązywaniu konfliktów oraz dbanie o to, by wszyscy członkowie społeczno-akademickiej byli traktowani sprawiedliwie i uczciwie. Na Uniwersytecie działają również specjalistka ds. równouprawnienia, którą jest . pracująca w naszym Instytucie . dr Julia Kubisa. Z-ca Dyrektora IS UW ds. studenckich wzięła udział w szkoleniach i jak radzi sobie ze zmian, realizując ZIP+, współpracując z interesantami z problemami psychicznymi+ oraz funkcjonowanie osób transpłciowych w przestrzeni akademickiej+.

Dążymy do tego, by zachowywać indywidualne podejście do studentów i otwarcie na ich, niejednokrotnie, niezaspokojone potrzeby. Służą temu system cotygodniowych dyworsów wykładowców dla studentów, w trakcie których studenci mogą zgłaszać swoje problemy i uzyskać pomoc i stosowne wsparcie. Najczęściej takie sytuacje dotyczą problemów z opanowaniem materiału z konkretnego przedmiotu (dobrym przykładem są tu regularne konsultacje jakich udzielają prowadzący zającia ze statystyki) bądź . odwrotnie . potrzeby dyskusji, pogłębienia wiedzy, prośby o dodatkowe lektury , czy prośby o pomoc przy doborze zajęć fakultatywnych, by najlepiej pozwalały rozwijać indywidualne zainteresowania studenta. Problemy bardziej technicznej natury (np. związane z funkcjonowaniem USOSa, rejestracją na zającia) są najczęściej na bieżąco zgłaszane albo do ZSS, albo sekretariatu dydaktycznego albo do z-ca Dyrektora IS ds. studenckich. Do z-ca ds. studenckich trafiają też trudniejsze sprawy, takie jak zbyt niskie/zbyt wysokie wymagania prowadzących zającia, zapotrzebowanie na konkretne kursy (w ostatnim czasie były to, między innymi, prośby o zającia z socjologii filmu oraz warsztaty z analizy danych jako ćwiczenia ze wspomaganiami komputerowymi), pomysły na przemodelowanie modułów zająć , różnego rodzaju problemy osobiste, ale również - na szczęście rzadko - skargi na wykładowców. W bieżącej kadencji sytuacje takie miały miejsce trzy razy, raz dotyczący braku wystarczającej informacji zwrotnej o kryteriach oceny korekcyjnej, a dwukrotnie rozbieżności między sylabusem zająć a ich faktycznym przebiegiem (szczególnie sposobem zaliczenia). Dwa z powyższych przypadków były potem przedmiotem dyskusji i namysłu w gronie Komisji Dydaktycznej i we wszystkich z-ca ds. studenckich odbyły się rozmowy wyjaśniające i korygujące dane sytuacje z prowadzącymi zającia.

Co jednak jest dla nas szczególnie ważne i cenne to atmosfera współpracy, zaufania i wzajemnego wsparcia, która . choć niesformalizowana w żadnych przepisach . pozwala szybko i elastycznie reagować stosownie do danej sytuacji.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Informacje o programie studiów dostępne są na stronie internetowej Rejestracji Kandydatów UW, gdzie znajduje się . skierowana do osób zainteresowanych podjęciem studiów - oficjalna informacja o warunkach i trybie rekrutacji oraz krótka charakterystyka studiów, najważniejsze cele kształcenia oraz sylwetka absolwenta. Wnioski dostosowujemy programy studiów do wymogów nowej ustawy dostępnej w Monitorze UW. Informacje bardziej szczegółowe, obejmujące pełen opis programu studiów, plan studiów oraz spisy i plany zajęć na dany rok akademicki są dostępne na naszej stronie internetowej.

Od 2011 roku Instytut Socjologii ma swój profil na Facebooku (mający najwięcej zasięgi spośród FB instytutów socjologii - ponad 3600 obserwujących), a od czerwca tego roku na Twitterze. O ile Twitter jest dla nas kanałem informowania przede wszystkim o aktywności naukowej, publikacyjnej i konferencyjnej naszych pracowników i doktorantów, o tyle FB jest miejscem informowania również o samych studiach socjologicznych, prowadzonych przez nas zajęciach (również z fotoreportażami z wyjazdów badawczych), czy sukcesach naszych studentów i absolwentów. FB jest też, coraz częściej, pierwszym miejscem w którym kandydaci i studenci zadają pytania w swoich sprawach. Obecnie w mediach społecznościowych wydaje się być dzielnym standardem w procesie komunikowania z kandydatami i studentami, co wymaga od nas szczególnie starannej pracy, skoro również to traktowane jest przez nich jako równie wiarygodne co oficjalna strona UW.

Przedstawiciele IS UW są też zawsze obecni na Dniu Otwartym UW, organizowanym w kwietniu, wydarzeniu dla osób zainteresowanych podjęciem studiów na Uniwersytecie, gdzie prezentowane są szczegółowe informacje dotyczące programu studiów, jak również odbywają się rozmowy z potencjalnymi kandydatami. Rokrocznie bierzemy udział w Festiwalu Nauki - funkcjonującym od 1997 roku przedsięwzięciu popularnonaukowym, które powstaje z inicjatywy środowisk naukowych (Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, Rektora Politechniki Warszawskiej oraz Prezesa Polskiej Akademii Nauk). Przez dwa weekendy września organizowane są więc publiczne wykłady, warsztaty czy gry terenowe prowadzone przez pracowników i doktorantów Instytutu, co pozwala na popularyzowanie socjologii jako dyscypliny naukowej, ale również na prezentowanie jej jako kierunku studiów.

Przez kilka lat Instytut Socjologii organizował też Socjoszkoję - letnie warsztaty socjologiczne, kierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zjazdy finalistów konkursu Socjoszkoja (zawsze ok. 20 osób) miały postać 2-3 dniowych warsztatów, na których liceali mieli szansę poznać socjologię, jej metody, przeprowadzić własne mini-badania, słuchać wykładów zaproszonych specjalistów, dowiedzieć się też czym charakteryzują się nauki społeczne i na czym polega specyfika studiowania w IS. Zapraszani na spotkania z finalistami absolwenci Instytutu dzielili się swoją wiedzą na temat karier zawodowych, co pozwalało przełamać istniejący stereotyp socjologa poszukującego cięgieł pracy. Zachęcając do podjęcia studiów socjologicznych uczestnicy Socjoszkoji chwalili sobie bliższe poznanie problematyki przyszłych studiów oraz przyszłych wykładowców. Każda edycja Socjoszkoji poprzedzona była kilkumiesięczną kampanią promocyjną - informacje o konkursie wysyłane były do liceów w całej Polsce, pojawiały się też w prasie, w radiu i na różnych portalach/stronach dla przyszłych kandydatów na studia. Trzeba jednak zauważyć, że organizowanie Socjoszkoji - zajmuje kilka miesięcy roku akademickiego - niesie za sobą duże koszty i finansowe (konieczność opłacania reklam, materiałów promocyjnych etc.) i czasowe. Po kilku latach funkcjonowania konkursu zauważyliśmy też słabniejącą zainteresowanie nim zarówno ze strony licealistów, jak i - wcześnieniej bardziej otwartych na współpracę - liceów. Nie porzucając więc pomysłu całkowicie i z myślą o możliwym reaktywowaniu tego przedsięwzięcia, w najbliższym czasie inwestujemy obecnie w bardziej cyfrowe sposoby prezentowania potencjału dydaktycznego Instytutu.

Kryterium 10. Polityka jako ci, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

System kontroli jako ci uczenia w Instytucie Socjologii zbudowany jest na współpracy z-cy Dyrektora IS UW ds. studenckich oraz **Komisji Dydaktycznej**⁸, która pełni rolę opiniującą i kontrolną (Regulamin komisji dydaktycznej w załączniku A), przy wsparciu **Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jako ci Kształcenia** oraz Uniwersyteckiego Biura ds. Jako ci Kształcenia.

Wydziałowy Zespół Zapewniania Jako ci Kształcenia w kadencji 2016-20 tworzą na Wydziale Filozofii i Socjologii UW: przewodniczący - dr hab. Michał Kowalski (IS UW), przedstawiciel nauczycieli akademickich jednostki dr hab. Tomasz Puczyłowski, przedstawiciele doktorantów: mgr Krystian Bogucki (IF UW) i mgr Krzysztof Gubański (IS UW) oraz przedstawiciele studentów: Tomasz Chabęć (IF UW) i Kamil Lebnicki (IS UW).

W skład **Komisji Dydaktycznej IS** w bieżącej kadencji wchodzi: dr Agnieszka Jasiewicz (z-ca dyr. IS UW ds. studenckich), dr hab. Jarosław Kiliński (przewodniczący Komisji od 2018 roku), dr hab. Małgorzata Górecka-Grajper, dr hab. Jacek Haman, dr hab. Anna Kiersztyn (koordynator modułu „Problemy społeczne” na I stopniu), dr hab. Michał Kowalski (szef WZZJK, koordynator modułu „Zróżnicowanie kulturowe” na I stopniu), dr Julia Kubisa (koordynator ds. mobilności), dr Mikołaj Lewicki (koordynator modułu „Media i komunikacja” na I stopniu), dr hab. Sławomir Mandes (kierownik studiów doktoranckich), dr Paweł Pojowski (kierownik studiów niestacjonarnych na II stopniu), dr Wojciech Rafałowski (koordynator modułu „Demokracja i polityka” na I stopniu) oraz przedstawiciel studentów - pan Kamil Lebnicki.

Na **system oceny jako ci kształcenia** w Instytucie Socjologii składają się, między innymi, ocena ewaluacyjna wszystkich zajęć dydaktycznych przeprowadzana dwa razy do roku, na zakończenie każdego semestru zajęć. Pieczęć nad stroną merytoryczną oraz realizacyjną ankiety sprawuje Pracownia Efektów Jako ci Kształcenia UW. Konkretnie wskaźniki i pytania ankietowe zmieniają się i dostosowywane do nowych oczekiwań wobec zajęć, ale zawsze obejmują grupę pytań, w której studenci oceniają zgodność zajęć z sylabusami, informację o kryteriach zaliczenia, poziom zaangażowania prowadzącego i jego stosunek do studentów oraz - na różnych wymiarach - sposób prowadzenia zajęć. Wyniki ankiet swoich zajęć dostają także prowadzący, a pełen zbiór dla IS - z-ca Dyrektora ds. studenckich. Jeżeli wyniki ankiet są niezadowolające (awiacja na skali od -2 do +2 oscylują w okolicach 0) jest to przedmiotem rozmów w trakcie zebrania zakładu (kierownik zakładu jest bezpośrednim przełożonym pracownika). Różne problemy (niedopasowanie prowadzącego do zajęć, wadliwa konstrukcja sylabusu) oraz możliwości naprawy dyskutowane są na zebraniach Komisji Dydaktycznej. Sytuacje takie mają jednak miejsce bardzo rzadko.

Wszyscy rozpoczynający prowadzenie zajęć (doktoranci, osoby niewolące zatrudnione) przez pierwszy rok zajęć pozostają pod stałą kontrolą kierownika zakładu lub swojego promotora, a - w miarę możliwości - w roku poprzedzającym nauczanie uczestniczą w analogicznych zajęciach

⁸ Opisujemy tu praktyki funkcjonujące w IS i na UW do września 2019. Nowy Statut UW, a wraz z nim nowe zasady organizowania dydaktyki i polityki jako ci, wejdzie w życie w październiku br.

jako obserwatorzy. Takie rozwiązanie pozwala oswoić się z dydaktyką akademicką, jak również umożliwia bieżące korygowanie sposobów jej realizacji.

Przez dwa lata funkcjonował system **hospitowania zajęć** oraz pisania przez pracowników **sprawozdań z realizacji efektów uczenia się** po zakończeniu semestru zajęć (ocena realizacji efektów uczenia się w roku 2014/15 oraz 2015/16 w zajęciach B i C). Obydwa rozwiązania zostały jednak uznane za mało efektywne i nie wnoszące nowych informacji o ewentualnych problemach związanych z realizowaniem dydaktyki w IS. Wprowadzenie sprawozdań z realizacji efektów uczenia się zostało odebrane jako kolejny wymóg biurokratyczny, który odbiera czas, jaki powinien być przeznaczony na prace naukowe i prace ze studentami. Zapewne dlatego liczba wypełnionych sprawozdań była bardzo niska, a wśród przesłanych dominowały sprawozdania o charakterze co najmniej lakonicznym. Wprawdzie pojawiały się też, pojedynczo, bardziej rozbudowane wypowiedzi, ale informacje w nich zawarte praktycznie nie różniły się od informacji i obserwacji, które już wcześniej były omawiane przez członków Komisji Dydaktycznej. W przypadku hospitacji problemem był ich **jednorazowy** charakter, który nie pozwala na bieżące obserwowanie dynamiki przebiegu danych zajęć, czy zmieniających się w trakcie semestru stosowanych form dydaktycznych, które powinny być ściśle związane z potrzebami kolejnych tematów i punktów sylabusu. Takie rozwiązanie nie pozwala też trafnie ocenić na ile obserwowane spotkanie było **stypowym** przykładem dla danego prowadzącego czy danej grupy studentów. Znacznie bardziej efektywnym sposobem, zarówno oceniania przebiegu zajęć, jak i budowania wsparcia dla wykładowców, są regularne dyskusje w trakcie dydaktycznych zebrań poszczególnych zakładów czy pracowni IS, w trakcie których pracownicy wymieniają się obserwacjami oraz pozytywnymi i negatywnymi doświadczeniami, pozwalającymi na testowanie różnych rozwiązań dydaktycznych. W czasie takich spotkań omawiane są np. wyniki egzaminów i zaliczeń, poziom prac pisemnych, jak również sposoby aktywizowania studentów (np. do bardziej systematycznego czytania lektur). Ponadto, każda grupa/moduł przedmiotów w IS ma swoich koordynatorów, którzy odpowiedzialni są za merytoryczne wsparcie prowadzących na etapie opracowania sylabusów oraz przez cały czas trwania semestru, również z finalnym ocenianiem efektów prac studenckich. To koordynator jest więc pierwszym kontaktem dla pozostałych prowadzących dane zajęcia. Wszystkie obserwacje dotyczące realizowania zarówno pojedynczych zajęć, jak i całości ich bloków/modułów są też szczegółowo omawiane w czasie zebrań Komisji Dydaktycznej, w skład której wchodzi, między innymi, wspomniany koordynatorzy. Daje to w efekcie **rozbudowany, ale elastyczny system oceniania realizacji efektów uczenia się**, systematycznego monitorowania przebiegu zajęć w trakcie trwania semestru oraz wzajemnego wsparcia.

Komisja Dydaktyczna spotyka się nie rzadziej niż 3-4 razy w semestrze, a **tematyka jej spotkań związanych jest z aktualnie najważniejszymi problemami**. Na początku roku dyskutowane są kwestie związane z przebiegiem letniej sesji, rekrutacji oraz rejestracji na zajęcia, podczas gdy na początku semestru letniego praca komisji koncentruje się na zaplanowaniu procesu zbierania i oceniania oferty dydaktycznej na kolejny rok akademicki. Pomiędzy tymi, zawsze obecnymi punktami, spotkania poświęcone są dyskusji nad oceną projektów zgłaszanych w wewnątrzinstytucyjnych konkursach dla studentów (omówionych w pkt. 8) oraz nad ulepszaniem systemu ich oceniania, dyskusji nad obserwowanymi problemami związanymi z realizacją efektów uczenia się, sprawami dydaktycznymi zgłaszanymi przez wykładowców i studentów oraz proponowanymi sposobami reagowania na identyfikowane trudności.

Początek roku powoli zaczyna się przede wszystkim namysłem nad **trafnościami stosowanych procedur rekrutacyjnych** (jak również strategii promocyjnych). To właśnie nie Komisja Dydaktyczna jest pierwszym forum, na którym zastanawiano się nad spełnieniem przez test kompetencyjny (w rekrutacji na I stopniu) pokładanych w nim nadziei na podniesienie poziomu kandydatów oraz zmniejszenie drop-outu oraz zasadności wprowadzenia egzaminu wstępnego w rekrutacji na studia II stopnia. Warto dodać, że pewnym utrudnieniem w planowaniu procesów rekrutacji w powiązaniu z wynikami uzyskiwanymi przez zrekrutowane osoby na I roku studiów jest obowiązek zgłaszania zasad rekrutacji z 1,5 rocznym wyprzedzeniem, a więc w czasie gdy nie można jeszcze zweryfikować efektywności przyjętych wcześniej rozwiązań.

Jesienią omawiany jest też rokrocznie **przebieg sesji letniej oraz procesu dyplomowania**. Obserwowanym od wielu lat problemem jest nieterminowe uzyskiwanie zaliczeń oraz wydłużenie finalizowania studiów. W obydwu przypadkach jednym z głównych wyzwań, oddziałującym na cały proces dydaktyczny w Instytucie, jest podejmowanie przez studentów pracy zarobkowej. Wśród naszych studentów, najpóźniej na II roku studiów I stopnia, podejmuje pracę. Czasem dorywczo i całkiem niezwiązane ze studiami (barmanka/a), ale często właśnie tak, w której kompetencje socjologiczne są bardzo potrzebne. Wystarczy wziąć tu pod uwagę liczbę firm badawczych, ale też organizacji kultury, organizacji pozarządowych, czy przedsiębiorstw, które operują w Warszawie, a dla których umiejętności badawcze i analityczne typowe dla studenta/absolwenta studiów socjologicznych są bardzo istotne. Na Komisji Dydaktycznej podejmowane są więc w tym zakresie zawiązane z samym planowaniem godzin zajęć (np. czy lepiej komasować je w 2-3 dni tygodnia, czy może lepiej by jak najwięcej zajęć odbywało się popołudniem i wieczorem, tak by lepiej odpowiadało na potrzeby i możliwości pracujących studentów studiów stacjonarnych), ale przede wszystkim w tym zakresie zawiązane z jakością kształcenia oraz dbaniem o uzyskiwanie przez studentów programowych efektów uczenia się. To Komisja Dydaktyczna postulowała wprowadzenie do oferty zajęć fakultatywnych w I semestrze II stopnia zajęć, które podawałyby najważniejsze elementy wiedzy i umiejętności socjologicznych osobom nie mającym licencjatu z socjologii. Stąd już od paru lat studenci mają możliwość zaliczania tzw. *Niezbudników* (metodologicznego i statystycznego), dzięki czemu lepiej radzą sobie na zajęciach, które na wejściu wymagają stosownych kompetencji. Z tego też powodu w sylabusach niektórych zajęć o bardziej zaawansowanym charakterze zdefiniowane są wstępne warunki, które uczestnik musi spełniać (i jest to wiedza i umiejętności odpowiadające efektom uczenia się z *Niezbudników*. Student sam może stwierdzić, czy może się na takie zaawansowane zajęcia zapisać, czy też w pierwszej kolejności powinien uzupełnić swoją wiedzę uczestnicząc w *Niezbudnikach*). Rozwiązanie to zostało bardzo pozytywnie odebrane zarówno przez studentów, którzy chętnie się na zajęcia zapisują i chwalić sobie wiedzę, którą dzięki nim zyskują, jak również przez wykładowców, którzy prowadzą zaawansowane zajęcia teoretyczne bądź warsztatowe. Nie muszą już po wyczerpaniu pierwszych tygodni semestru na wyrównywanie kompetencji uczestników zajęć.

Z kolei w marcu i kwietniu praca Komisji Dydaktycznej koncentruje się na przedstawianym przez z-ca Dyrektora ds. studenckich zapotrzebowaniu na zajęcia dydaktyczne w kolejnym roku akademickim, a następnie na **opiniowaniu zgłoszonej oferty**. Poza zawsze obecną grupę zajęć obowiązkowych program studiów I, a zwłaszcza II stopnia, budowany jest na zajęciach fakultatywnych, zgłaszanych rokrocznie przez pracowników, zgodnych z ich najbardziej aktualnymi zainteresowaniami naukowymi i prowadzonymi projektami. Wymaga to pracy koncepcyjnej od wykładowców, ale nakłada też pewne zobowiązania na Dyrekcję Instytutu (która

musi, między innymi, precyzować ile zajęć z poszczególnych kategorii, np. warsztatów/ projektów badawczych (gdzie potrzebnych). Pracownicy otrzymują więc szczegółów instrukcji dotyczących zgłaszania oferty dydaktycznej oraz opracowane (już parę lat temu) wzory sylabusów z podziałem na zajęcia obowiązkowe oraz poszczególne kategorie zajęć fakultatywnych, w których sprecyzowana jest forma zajęć i formy jej zaliczenia oraz odpowiednie efekty uczenia się. Przygotowane przez pracowników sylabusy są następnie weryfikowane przez członków Komisji Dydaktycznej pod kątem wymogów formalnych (czy są wskazane efekty uczenia się, czy jest wersja angielska, czy treść sylabusu odpowiada kategorii zajęć do której jest zgłaszany). Jeżeli Komisja stwierdza braki bądź niecisłość w sylabusie z-ca Dyrektora ds. studenckich prosi o ich skorygowanie. Zdarza się również, że Komisja rekomenduje przesunięcie danych zajęć zgłoszonych na II stopień od oferty na I stopniu (jeżeli poziom kursu ma zbyt podstawowy/ wprowadzający charakter), bądź odwrotnie (jeżeli dana zaawansowana propozycja lepiej pasuje do studiów magisterskich). Pozytywnie zaopiniowane przez Komisję oferty zajęć z-ca Dyrektora ds. studenckich przedstawia do zgłoszenia na Radzie Naukowej Instytutu Socjologii⁹.

Wśród tematów jakie były regularnie dyskutowane na Komisji w ostatnich 4 latach były również, między innymi:

zasady dyplomowania, jako jeden z najważniejszych i najczęściej omawianych problemów (pojawiały się nawet pomysły zrezygnowania z prac licencjackich na rzecz portfolio, które gromadziłyby różne prace studenckie pisane w trakcie studiów – pomysły ten jednak ostatecznie nie zdobyły poparcia wikszości);

zasady zorganizowania seminariów dyplomowych, szczególnie na II stopniu (związana z tym dyskusja opisana jest szczegółowo w pkt. 4);

problemy związane z realizowaniem praktyk zawodowych na I stopniu – studenci przypominają sobie o nich pod sam koniec studiów, rzadko korzystają z możliwości oferowanych przez wydziałowego pełnomocnika ds. praktyk, a coraz częściej dokumentem przedstawianym przy zaliczaniu praktyk jest umowa z pracodawcą; ostatecznie zdecydowali się więc zrezygnować z tego punktu programu studiów I stopnia, ponieważ coraz bardziej miały charakter fikcyjny;

zasady organizowania konkursów studenckich – konkursu na minigrant oraz konkursu publikacyjnego

zasady dofinansowywania projektów dydaktycznych zgłaszanych przez pracowników Instytutu

możliwość zapraszania wykładowców z zagranicy

konieczność uelastyczenia pensum dydaktycznego polegająca, chociażby, na docenieniu czasu i zaangażowania związanego z, czasem niesformalizowanym, ale praktykowanym indywidualną opieką naukową nad studentami, czy nakładów czasowych związanych z konsultowaniem prac dyplomowych, ale również raportów badawczych (szczególnie tych powstających w trakcie seminariów i warsztatów/projektów badawczych).

Największe zmiany programu studiów II stopnia przeprowadziliśmy w 2012 roku, przy wprowadzaniu Krajowych Ram Kwalifikacji. Powołana została wówczas Komisja ds. Planów Studiów i Programów Kształcenia, w składzie dr hab. Ewa Nasalska (przewodnicząca), dr Marta

---

⁹ Opis ten odnosi się do regulacji dotyczących do roku akademickiego 2018/19. Nowe zasady zostały opracowane po powołaniu Rady Dydaktycznej, zgodnie z przepisami nowego Statutu UW.

Bucholc, dr Maciej Gdula, dr Małgorzata Głowacka-Grajper, dr Jacek Haman, dr Agnieszka Jasiewicz, dr Sławomir Mandes, dr Paweł Pojowski, oraz Konrad Lang . przedstawiciel ZSS IS, która pracowała przez cały rok akademicki 2011/12. Odebrała ona szereg spotkań i dyskusji zarówno we własnym gronie, jak i przeprowadzając rozmowy z innymi pracownikami, ze studentami oraz interesariuszami zewnętrznymi, które miały na celu zebranie informacji niezbędnych do zaprojektowania koniecznych zmian w programach studiów. Zmiany, które zostały wówczas wprowadzone, opisane są już w pkt. 2, ale powtórzmy, że najważniejsze z nich polegały na: uzyskaniu komplementarności i uporządkowaniu programu . od zajęć o charakterze wprowadzającym do socjologii (i nauk pokrewnych) po zajęcia bardziej ukierunkowane i wymagające większej samodzielności w pracy studentów; od obligatoryjnych wykładów i konwersatoriów (przede wszystkim I i II rok) po zajęcia wolnego wyboru (III roku) w ramach modułów oraz poza nimi; zwiększeniu proporcji zajęć o interaktywnym charakterze (wielu wykładów, konwersatoriów i seminariów); wprowadzenie większej liczby ECTS za zajęcia zakładające konieczność systematycznej weryfikacji pracy studentów (eseje, projekty, prezentacje). Zmiany te zostały bardzo pozytywnie odebrane zarówno przez wykładowców, którzy mając wprowadzić znacznie większą pracę . doceniają intensyfikację zajęć i ich bardziej interaktywny charakter, jak i przez studentów, dla których coraz bardziej istotne jest podejście *learning by doing* i którzy chwalić sobie zajęcia pozwalające na większe zaangażowanie i samodzielność (co widać, między innymi, w wynikach badań, które przeprowadziliśmy po wprowadzeniu testu kompetencji w rekrutacji na I stopień . zob. załącznik [Badanie_I_rok_I_stopie_2014.pptx](#))

Z kolei gdy, w zeszłym roku, konieczne stało się dostosowanie opisów studiów do wymogów nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zdecydowaliśmy się wprowadzić niewielkie korekty w programie studiów I stopnia oraz w efektach uczenia się . Zmiany w programie były, zgodnie z praktykami stosowanymi w IS UW, efektem rozmów w gronie Komisji Dydaktycznej oraz odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez studentów oraz prowadzących zajęcia. Wspomniana korekta polegała na:

- 1) Przesunięciu zajęć [Warsztaty statystyczne](#)+ z I na II rok studiów oraz pojęcie ich z zajęciami [SPSS](#)+ , tak by powstał roczny kurs zajęć warsztatowych, w trakcie których studenci poznają praktykę pracy z programem do statystycznej analizy danych. Wcześniej rolę tę spełniały dwa osobne kursy, które jednak nie tworzyły spójnego bloku przygotowującego do i wiczącego umiejętność analizy danych ilościowych. Mamy nadzieję , że nowe rozwiązanie lepiej będzie adresować potrzeby studentów, a przede wszystkim będzie sprzyjało bardziej efektywnemu nauczaniu jednego z najbardziej popularnych programów do analizy danych ilościowych.
- 2) Przesunięciu zajęć z [Antropologii społecznej](#)+ z II na I rok studiów. Rozwiązanie to było reakcją na powtarzające się postulaty studentów, którym brakowało na I roku zajęć o bardziej interaktywnym charakterze, pokazujących równocześnie nie jedną z subdyscyplin socjologii, której znajomość jest kluczowa przy wyborze modułu [Źródłowanie kulturowe](#)+.
- 3) Przeformowaniu zajęć [Psychologia społeczna](#)+ i nadaniu im nowego tytułu . [Media i komunikacja](#)+ . Rozwiązanie to jest z kolei reakcją na rozwój nowych technologii i nowych form komunikowania się , a więc prób dopasowania dotychczasowej problematyki zajęć do zmieniającego się świata społecznego.
- 4) Nieznacznym zwiększeniu liczby godzin (i ECTS) dla zajęć [Instytucje, procesy, systemy](#)+ , [Problemy społeczne](#)+ , [Antropologia społeczna](#)+ i [Media i komunikacja](#)+ (dawniej [Psychologia społeczna](#)+). Ta zmiana była odpowiedzią na prośby koordynatorów i prowadzących wspomniane

przedmioty, którzy zgodnie twierdzili, że brakuje im chociażby i krótkiego wprowadzenia do problematyki zajęć oraz konieczności uzupełniania, w ramach konwersatoryjnych zajęć, elementami wykładu.

Jak widać, wprowadziliśmy niewielką korektę programu studiów I stopnia, która jednak zakłada, że pozwoli na bardziej efektywną pracę zarówno po stronie studentów, jak i prowadzących zajęcia.

Równocześnie nie, pracując nad odniesieniem efektów uczenia się do wymogów Polskiej Ramy Kwalifikacji, zmniejszyliśmy liczbę efektów uczenia się, które od momentu wprowadzenia KRK były bardzo rozbudowane i szczegółowe. Po kilku latach funkcjonowania rozważania, które w 2010 roku były dla nas zupełnie nowym ujęciem, uznaliśmy za zasadne jego niewielkie skorygowanie polegające głównie, jak wspomniano wyżej, na rezygnacji z efektów zbyt szczegółowych czy podobnych do innych. Z jednej strony, nadal zależy nam na precyzyjnym sformułowaniu efektów (i powiązanych z nimi sposobów weryfikacji ich osiągnięcia) tak, by jak najlepiej komunikować kandydatom i studentom z jakimi wiedzą i umiejętnościami będą mieli czyli poszczególne zajęcia i cały program studiów. Z drugiej strony, rokrocznie przygotowujemy i weryfikujemy sylabusy poszczególnych zajęć, czy po prostu osławiamy się z nowym sposobem opisywania efektów uczenia się, widzieliśmy, że dotychczasowa lista jest nadmiernie rozbudowana.

Jednym z najważniejszych zadań, jakie czekają nas w nadchodzących miesiącach jest jednak zreorganizowanie studiów II stopnia tak, by jak największą część absolwentów I stopnia chciała kontynuować studia w Instytucie Socjologii. Zainteresowanie i życzliwość z jaką przyjęli wprowadzenie w tym roku nowego kierunku „Socjologia cyfrowa+” (szczegóły w raporcie samooceny dla II stopnia) zachęca nas do bardziej aktywnego realizowania postulatów studentów I stopnia, którzy w różnych badaniach przez nas prowadzonych sygnalizują zapotrzebowanie na bardziej wyspecjalizowane studia socjologiczne II stopnia.

Cz II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
C z y n n i k i w e w n ę t r z n e	<p>Mocne strony</p> <p>K1: Modułowa konstrukcja kształcenia (ścieżki i bloki zajęć) ułatwiająca adaptację do zmieniającego się popytu na treści programowe</p> <p>K1, K2: mocne osadzenie treści dydaktycznych w empirii i związek programu nauczania z aktualnie prowadzonymi badaniami</p> <p>K1, K2: powiązanie szerokiej perspektywy na socjologię, zawartej w programie, z możliwością pogłębienia i specjalizacji</p> <p>K4: zróżnicowane kompetencje i obszary zainteresowań kadry, ułatwiające bieżącą adaptację programu nauczania</p> <p>K8: nastawienie na udział studentów w badaniach i wspieranie ich samodzielności</p>	<p>Słabe strony</p> <p>K2, K3: Wymóg przyjmowania na studia II stopnia absolwentów dowolnych kierunków i konieczność „wyrównywania poziomu” między nimi a absolwentami studiów socjologicznych</p> <p>K3: Nieterminowe uzyskiwanie zaliczeń i opóźnione finalizowanie studiów – częściowo generowane słabym przygotowaniem części studentów, równoczesnym zarabkowaniem, ale też złymi nawykami części kadry, która nie egzekwuje terminowego podchodzenia do zaliczeń i egzaminów</p> <p>K5: Część sal dydaktycznych budynku Karowa 18 znajduje się w zasobach UW, co znaczy że swobodne kształtowanie siatki zajęć jest ograniczone</p>
C z y n n i k i z e w n ę t r z n e	<p>Szanse</p> <p>K1, K6: Dobre kontakty z otoczeniem zewnętrznym – ułatwiające tak konstruowanie programu studiów jak i powiązanie treści nauczania z praktyką społeczną</p> <p>K1, K7, K10: zaangażowanie samorządu studenckiego w konstrukcję programu studiów i wpływ samorządu na sposób jego realizacji</p> <p>K7: nawiązywanie przez IS UW kontaktów międzynarodowych</p>	<p>Zagrożenia</p> <p>K1: Trudne do przewidzenia konsekwencje zmian organizacyjnych uczelni związane z wejściem w życie UoSW</p> <p>K3: spadek liczebności kandydatów i studentów</p> <p>K3: Coraz częstsze podejmowanie pracy zarobkowej przez studentów – w czasie studiów</p> <p>K4: Przerwanie procesu socjalizacji do zawodu nauczyciela akademickiego w wyniku wprowadzenia szkół doktorskich i likwidacji studiów doktoranckich w jednostkach uczelni</p> <p>nadmierna biurokratyzacja zabierająca czas na dydaktykę i badania naukowe</p> <p>ciągłe zmieniające się przepisy, zasady, kryteria i wymagania wobec pracowników i wobec programów studiów</p>

UNIwersytet
Warszawski

(Pieczęć uczelni)

o o

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

o o

(podpis Rektora)

Warszawa, dnia 03.10.2019.